

felvidék a "lóretójt" helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

2021. november II. évfolyam 11. szám

3 A középkor történelmi „fogságában” - Interjú Bíró Szabolccsal

7 Dráfi Emese - Társkeresős

12 Százdí Sztakó Zsolt - Történetek Huang Puangról

14 Kovács Kitti - Figyelem

” Közös pont mindannyiunk számára a magyar nyelv, a magyar kultúra és – a kettő metszéspontján – a magyar nyelv iránti szeretetünk, rajongásunk.

(Jancsó Péter)

Napraforgók

vezérvers

Debreczeny György

varrok neked

Varga Melinda nyomán

ha megtanítasz úszni
varrok neked egy óriás lepedőt
boldogságból és abban úszok
akár a nyárban azúr lepkeszárny
kávé helyett az úszásra gondolkodom inkább
egy pillanatra felidézem
a tenger testére kötött rózsaszín szalagot
de itt most fagypontra alá süllyedt az önmérséklet
akarom mondani hőmérséklet
időnként pókháló szövöbe

ha megtanítasz úszni
be is szegem neked az óriás lepedőt
esténként varrógép duruzsol majd
a Sas utcában görnyedt hátú néni
esőkabátban nem tudnak úszni
szemed kútjában állig merülök
nagyanyám Singer varrógépén
varrok neked egy mentőmellényt
és feladjuk a gyönyör domborműveire
aztán visszavonulunk a puha csendbe

szemünkben tengerek készülődnek

fordulópont

AZ ÍRÓTÁRSASÁGOK NAPJA

Jancsó Péter

1836. november 12-én alakult meg a Kisfaludy Társaság, oly irodalmi nagyságokkal sorai között, mint Kölcsey Ferenc és Vörösmarty Mihály. A Kisfaludy Társaságnak köszönhetjük a *Toldit* és a *János vitézt* is, és önmagában is a reformkori Magyarország egyik legmeghatározóbb irodalmi intézménye volt. Egri László író és költő kezdeményezésére november 12-én a Kisfaludy Társaságra, illetve az irodalmi szervezetek-re emlékezünk.

Egy ilyen emléknap – hasonlóan sok más hasonlórú naphoz – a kívülállók számára maximum csak egy érdekes adatot jelent a reggeli forgalom alatt unalmunkban hallgatott rádióműsor színes-szagos hírei között. Az érintettek számára azonban igenis fontos egy-egy ilyen nap, hiszen az együvé tartozás érzésén kívül még egy jelentős dimenzióval is bír: az önmagunkkal való számvetéssel.

Egy társasághoz tartozni – az érdeklődés, a közös ügyek

mellett – elsősorban értékváltás. Nincs ez másként egy író-társaság esetében sem. Közös pont mindannyiunk számára a magyar nyelv, a magyar kultúra és – a kettő metszéspontján – a magyar nyelv iránti szeretetünk, rajongásunk. Mi, írók, költők, a művészet legkülönbözőbb válfajai felé érzékeny lélekkel forduló alkotók és kultúrafogyasztók egyszersmind lánzsát törünk az anyanyelvünkön való művészetbefogadás mellett. Belépni (felvidé-

ki) magyar kultúránk egy-egy szentélyébe – múzeumba, emlékszobába vagy rendezvényre, ahol a kortárs szerzőkkel találkozunk –, térdremegtető ünneppé vált. Napjaink önfeladó, a magyarságunkat szembekepcő divatörületének köszönhetően kultúránk perifériára szorult, eltévelyedtünk egy olyan illúzió delejében, ahol mindent szépségnek akarunk látni, épp csak a sajátunkat nem.

Felvidék, haza, magyar – csupán néhány újkeletű „szitok-

szó”, mely nem is olyan rég még a legtermészetesebben, legszebben csengő szavakként hagyta el a magyar ajkakat. Ma már jobb esetben is gúnyos mosolyt, rosszabbban pedig kioktatást, netán nyilvános megszégyenítést, valóságos boszorkányüldözést eredményez. A legszomorúbb mindebben az, hogy felvidéki, magyar ajkú, de végtelenül hazátlan emberek számára értelmetlennek a fenti szavak.

Egy társasághoz tartozni – értékváltás. Számomra sosem

fordulópont

volt kérdés, hogy az anyanyelvemen szólnak legszebben a dalok, hogy magyar nyelven lehet a legszebben elmondani egy látásszerű számára, amit a festő vászonra álmódott, hogy magyarul tökéletesen le lehet írni a körülöttünk létező világot (és az összes teoretikusan létezőt is!). Számomra a magyar irodalom annak teljességében létezik, ugyanúgy része egy ma már elfeledett, csak az akadémikusok által ismert és olvasott szerző, ahogyan a szárnyait próbálgató író- és költőpálánták, vagy épp a dedikálásra az olvasókat hosszan kigyózó sorokba csábító könyvsikerek írói is. Az irodalom, a kultúra csak a maga teljességében értelmezhető, ahogyan a világ is. Nem szabad elkövetnünk azt a hibát, hogy kiragadunk egy-egy nekünk tetsző részletet, és csak azzal foglalkozunk, vagy épp ellenkezőleg: kitaszítjuk a nekünk nem tetsző részeket, mert ezáltal torzul a kép, homályossá, majd értelmetlenné válik.

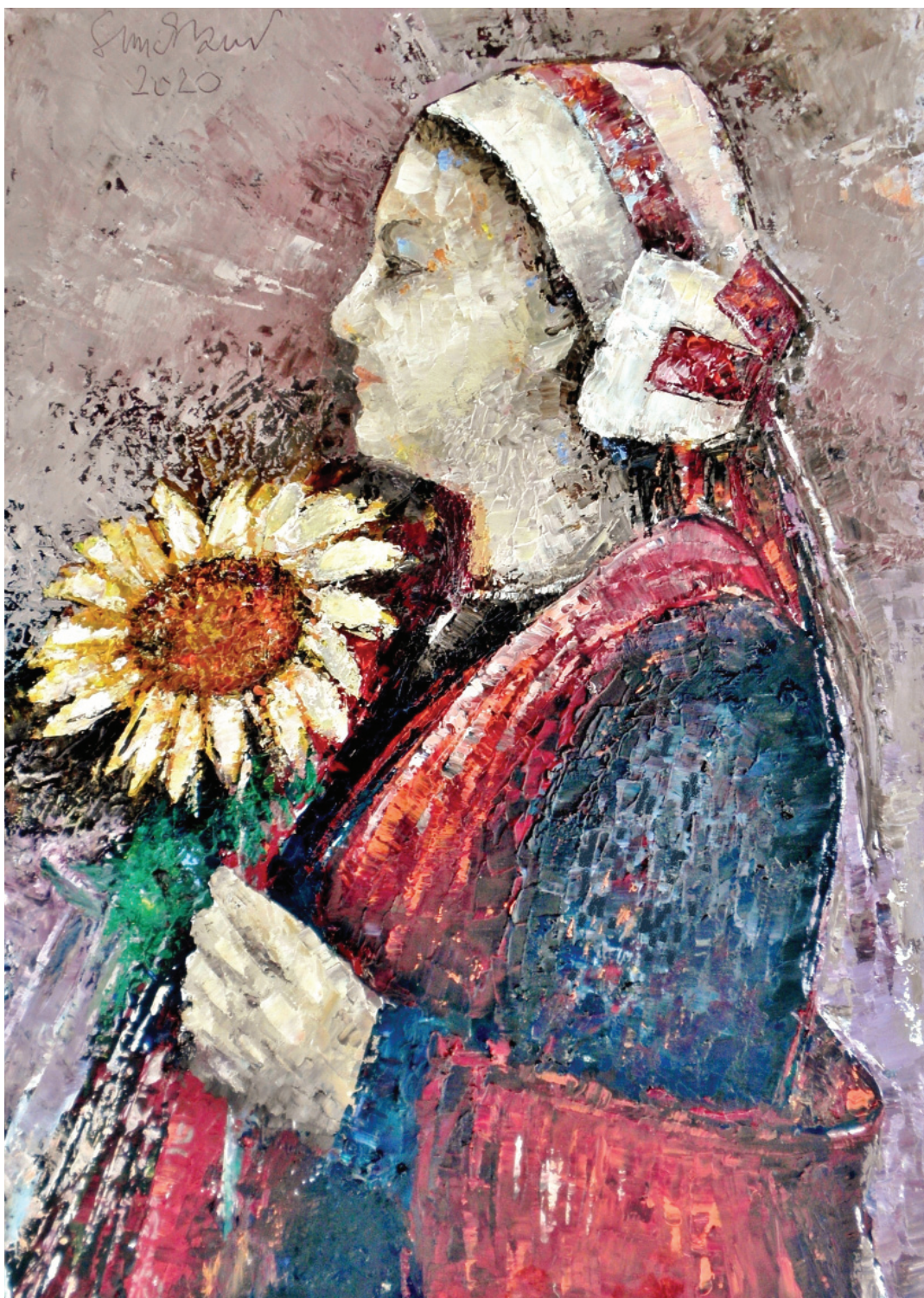
Egy írói társaság nem lehet önmagában sohasem teljes, mindig hiányzik onnan egy hang, egy új vagy épp egy régi szerző, akivel gazdagabbá válna. Sőt, egy írói társaság sem képviselheti a teljességet, hiszen külön-külön csupán apró szeletei, „részigazságai” a teljes képnek.

Megismerhető, elérhető egyáltalán a teljesség? Valószínűleg nemleges választ kell erre a kérdésre adnunk, de mindenképp törekednünk kell e felé a teljesség felé. Egy írói társaság feladata, hogy ezért dolgozzon. Lehetőséget kell biztosítani,

hogy az alkotók és a befogadók is elinduljanak a teljesség felé, és ebben azok számára is segítséget kell nyújtania, akik nem is gyanítják, hogy akár csak teoretikusan is létezhet ez a fajta teljesség. Az ilyen nyitás a társaságok számára pedig két irányban kell, hogy történjen: a saját tagsága felé, illetve más társaságok felé, hiszen azzal új horizontok nyílnak mind a szerzők, mind a szervezetek számára is. Egymás munkásságának megismerése megtermékenyítő lehet mindenki számára, míg a befelé fordulás, az „inkluzivitás” ez esetben a lassú enyészetet jelenti.

Történelmi példákból tudjuk, hogy a túlélés kulcsa az alkalmazkodás. A világhoz, annak elvárásaihoz való igazodás valóban segíthet túlélni ideig-óráig, de továbbfejlődésre már csak ritkán ad lehetőséget. Mi lehet hát a kulcs? A saját képünkre kell formálni a körülöttünk lévő világot. Ezt egy irodalmi társaság – a fent megfogalmazott nyitottságon túl – társadalmi szerepvállalással – véleményének kinyilvánításával, rendezvények szervezésével, irodalmi lapok, kötetek megjelentetésével –, saját értékeinek a tagsága, illetve a közönsége felé való kommunikálásával tudja elérni. Ehhez a munkához kívánok minden irodalmi társaságnak erőt, kitartást, felmutatható értékeket, és nem utolsósorban lelkes olvasóközönséget!

2021. X. 18. Nyitra

Zsérei menyecske napraforgóval

vers

Lőrincz P. Gabriella

Hideg

Hideg van.
Újra fűteni kell,
Mert egyedül, hidd el,
Én is megfagyok.
Hiába állnak strázsát ágyam mellett
Kivont karddal angyalok.

Hideg van.
Kopárra vetkezett a dúslombú erdő.
Karomban ringatnám gyermekem,
Üzenetben szól:
Nincs ideje. Felnőtt.

Vagy jöhetnél, mert fázom,
Ölembe hajthatnád fejed.
Azt mondd, késő,
Ősz van, hideg, nem lehet.

Parancs

A katona lőtt, bombát indított, talált.
Sikeres napja volt.
Gyermekkórház, öregek otthona, rehabilitációs központ.
Éjjel fáradtan hazatér,
Átöleli az asszonyt,
Megcsókolja,
Megsimítja gyermeke fejét, aki játék katonával játszik.
Apuka! Mi a parancs? Mondj egy célpontot, és lövök,
csak, kérlek, ne a macit.

A mosogatótálból a vizet
Az udvarra lötytyinti, és rágyújt.
Bent megöleli a kislányt és mesét mond neki.
A koordináták lelketlenek, gondolja, miközben
lassan elszenderül.

Kürti László
ne higgye

azt álmodom, féreglyuk az alázat,
hajszálak a párnán, kusza vízió!
átérni is nyomor, akár a szerelem,
de hogy meneküljek meg magától?

látja, már magázom? – veszem fel a távot,
kardhossznyi ragyogás a szívemig ér.
bármit is tervezne, megvonom magától,
nem hiszem úgysem, bármit ígér!

hiába csábítgat, mondja, hogy szeret,
ne higgye, hogy velem is minden csak játék!
engem a nagyisten gyötrődni képezett,
nem adná véretem magáért!

A KÖZÉPKOR TÖRTÉNELMI „FOGSÁGÁBAN”

Interjú Bíró Szabolcs regényíróval, az *Anjouk*-sorozat szerzőjével

Nagy Erika

A sikeres „székirodalmi” könyvturnékat szervező Bíró Szabolcsnak fiatal kora ellenére már két tucat könyve megjelent, hat éve pedig az Athenaeum Kiadó szerzőjeként arat sikereket. Az elmúlt tizennégy év alatt a regényeiben nyomom követhettük felnőtté válását, és azt, ahogy kiforrott, egyéni stílusú íróvá érett. Októberben jelent meg az *Anjouk*-sorozat hetedik része, *A birodalom ura* címmel, valós és fiktív szereplőkkel. Májusban hallható volt a Kossuth Rádióban a *Non nobis Domine* regény első fele, a *Kelet oroszlánja*, a második fele, *Az utolsó vörös barát* tízrészes hangjátékként, a tervek szerint valamikor jövő tavasszal lesz hallható.

– Az *Anjouk*-sorozat első és második része 2015-ben látott napvilágot, majd sorban jött a többi is. Hat év alatt hét kötet, szép teljesítmény. Honnan a történelmi regények iránti szenvedély?

– Korai és meghatározó élményem volt Gárdonyi Gézáról az *Egri csillagok*, később Umberto Eco remekműve, *A rózsaneve* nyitott ki előttem teljesen új kapukat. Eleinte nem is annyira a történelmi regények vonzottak, hanem a történelem, azon belül is a középkor, elsősorban mint milió és tematika. A szenvedély pedig a gyerekkoromból táplálkozik, leginkább az ez irányú filmélményeknek, a hagyományörző előadásoknak, a lovassíjász gyerektáboroknak és a hétvégenkénti vár-túrának köszönhetően.

– Milyen hosszúra tervezed a sorozatot? Látod már a végét?

– Amikor az első rész, a *Liliom és vér* nyomdába ment, még úgy gondoltam, tízrészes lesz. Mire azonban megjelent, és nekiálltam megírni a *Lángmarta délt*, már tudtam, hogy tizenöt részben fogom elmesélni mindazt, amit akarok. Ez persze nem hasracsapás-szerűen jött, hanem egyrészt precízen végignéztam az évszázad történéseit, másrészt rájöttem, ha a tizenöt részen belül dramaturgiailag öt trilógiára osztom fel a sorozatot, akkor a feszültség is jobban fenntartható, és az a kismillió történet is jobban elmesélhető, amit ez a hatalmas téma magában rejt. Így lett az első három rész *Bátor Attila bosszútrilógiája*, a 4-5-6. rész *Arany Visegrád-trilógia*, a most megjelent hetedik rész, *A birodalom ura* pedig *Az ifjú lovagkirály-trilógia* nyitánya. A borítókön persze nem bonyolítjuk ennyire, a könyvek

egyszerűen egytől tizenötig lesznek számozva.

– Mit jelent számodra az, hogy az Athenaeum Kiadó írója lettél?

– Hatalmas elismerést, egyben óriási felelősséget jelent egy ilyen nagy múltú és komoly piaci elhelyezkedésű kiadó írójának lenni. És persze öröm, hogy hosszú távon is tudtam bizonyítani a kiadónál. Az első könyvem 2007-ben jelent meg, és a saját megítésem szerint egészen 2013-ig tartott az amatőr írói korszakom: az volt a tanulási folyamat. A 2014-es *Ragnarök* című regényem jelenti számomra a határvonalat, és 2015-től, az Athenaeum Kiadónál történt debütálásom óta gondolom úgy, hogy megérkeztem valahová: azóta van komolyan vehető írói pályám. Ez már önmagában sokat elmond arról, mit jelent számomra ide tartozni.

– Több műfajban is kipróbáltad magad, jelent meg mesekönyved is. Van ennek köze Bence fiadhoz?

– *A sárkány, aki nem akart aludni* című mesekönyvet kifejezetten neki írtam, ő ihlette. Az *Elveszett csillagok* című ifjúsági kalandregényemben az Eger iránti vonzódásomat és Gárdonyi Géza iránti nagyrabecsülésemem juttattam kifejezésre, miközben kicsit visszatértem kamaszkori kedvencemhez, a krimi műfajához. Említhetném a *Ragnarök* vagy a *Lázár evangéliuma* című könyveimet is, mint a klasszikus történelmi regényektől való elrugaskodásaimat. Jólesik néha kirándulgatni az egyes prózai műfajok között, és egész biztosan lesz erre példa a jövőben is.

– Példaértékű életet élsz, kerekesszékhez kötve is elmondható rólad, hogy sokkal tartalmasabb az életed, mint sok más mozgásban nem korlátozott embernek. Tucatnyi állomást érintő könyvturnén veszel részt évente, vagyis elviszed az olvasóhoz a „székirodalmat”.

– Mindig is igyekeztem aktív életet élni. Az íráson kívül például jelenleg is zenélek a *HaddelHadd* együttesben, heti rendszerességgel pedig edzőterembe járok Németh Péter barátommal, a könyvturnéim állandó résztvevőjével. 2013-ban próbáltam ki a könyvturnézást, akkor sok mindent tanultam erről az egészről, és 2014-ben indultam először több hónapon át tartó, tematikus *Székirodal-*

mi Könyvturnéra. 2016-ra már rutinná vált ez a fajta országjárás, addigra összeért az első turnés csapat is (sofőrrel, moderátorral). Kialakult, hogy február végéig leszerveztük a tavaszi-nyári országjárást, majd a tavasz és a nyár folyamán az év második felében esedékes *Őszi gördülés* megszervezésén dolgoztunk. A turnéknak lett egyfajta arculatuk, mindegyikhez készült könyvjelző, amit az előadásokon kaptak ajándékba az olvasók, és videónaplót is forgattunk ezekről az eseményekről. Ez egészen 2019-ig ment így, 2020-ban mindössze egyetlen élő könyvbemutatóm volt, 2021-ben pedig csak egy hatállomásos, *SzékirodalMini Könyvturnéra* indultunk el. Kíváncsian várom, mi lesz ebből jövőre.

– A Szent György Lovagrend tagja lettél, majd a következő évben az Eger Kulturális Nagykövete címmel is megjutalmaztak. Mit jelent ez neked?

– Azt jelenti, hogy jó úton haladok. Mindkét elismerés életem csúcspontjai közé tartozik. A Szent György Lovagrend 1326-os alapításáról még írtam is az *Anjouk* negyedik részében, és ehhez nem keveset merítettem a saját élményeimből. Még az esküszövegemet is beledolgoztam a regénybe, hiszen a korabeli esküszöveg nem maradt fenn. Hogy a rend tagja lehetek, és hogy történelmi regényeket írok – ez a két dolog bizonyos értelemben oda-vissza hat egymásra.

– Követhetetlen a könyveid száma. Mennyi is az annyi?

– Erre azért nehéz válaszolni, mert a pályám elején volt olyan könyv, amely néhány fejezettel kibővítve és egy régi kisregényemmel párban, az eredetitől eltérő címen is megjelent, vagy amelyik az e-könyvek hajnalán ISBN nélkül, azaz még csak nem is hivatalos kiadványként látott napvilágot. Volt kettő, ami valójában csak novella volt, de tenyérynki kis-könyvként önálló kötet formájában jelent meg. Aztán pedig ott a *Non nobis Domine*, ami bár önálló regény, de először két külön kötetben, más-más alcímmel ellátva jelent meg, és csak később került forgalomba egyetlen vaskos könyvként. Ezek miatt nem egyszerű kiszámolni, de ha nem tévedek, akkor *A birodalom ura* tizennégy év alatt már a huszonegyedik könyvem.

– Leslie L. Lawrence, vagyis Lőrincz L. László nagy hatással volt rád annak idején. Mit adott ő neked?

– Magabiztosságot, útravalót, megerősítést abban, hogy írónak kell lennem. Tőle tanultam meg a párbeszédírás és a dinamikus cselekményvezetés alapjait. Az első mesteremnek tartom őt.

– Mi alapján választottál kiadókat? Vagy a kiadókat választották téged?

– Volt példa erre is, arra is. A Mediant, ahol az első két saját néven írt könyvem megjelent, én kerestem, a Vagabundba még kezdő ponyvaíróként Győry Attila ajánlott be, a Historium Kiadót én magam alapítottam, az Ulpius-ház és a Főnix Könyvműhely viszont már engem szólított meg. Az Athenaeum Kiadóba szintén meghívás alapján kerültem, és amikor megírtam a mesémet, azt automatikusan a Manó Könyveknek ajánlottam fel, hiszen ugyanúgy a Lira Kiadói Csoport alá tartozik, mint az Athenaeum. Most úgy érzem, a helyemen vagyok. Örülök, hogy már nem kell házalnom a regényeimmel.

– Annak idején, 2007-ben részt vettél pályaművel a Pegazus Alkotópályázaton. Grendel Lajos zsűritagként már akkor felfigyelt a tehetségedre, a zsűri első díja mellett védnöki különdíjban is részesített. Mit jelentett ez akkor egy fiatal írónak, akinek abban az évben jelent meg az első önálló kötete?

– Tisztán emlékszem, hogy az esélytelenek nyugalmával küldtem el a pályázatra a *Hóhér* című művem – azaz egy kisregényt egy novellapályázatra. Óriási volt a megdöbbenésem, amikor kiderült, hogy nem csupán díjazták, de egyenesen első helyezett és különdíjas is lett.

Hihetetlen volt. Grendel Lajos szavai, melyekkel akkor méltatta az írásomat, sokáig elkísértek: „*profi eredményeket csillogtató próza*”. Micsoda visszajelzés volt ez akkor nekem, te jó ég! Grendel Lajos később ahhoz is hozzájárult, hogy a *Hóhér* 2008-as kiadásában megjelenjenek a sorai: mint akkor írta, továbbra is ez a határozott véleménye a művemről.

– Az *Anjouk* utáni terveidről lehet tudni valamit?

– Hogy mi lesz, mi lehet az *Anjouk* után, annak a megválaszolására inkább nem vállalkoznék, hiszen messze még a sorozat vége. Vannak azonban terveim mellette. Most például lassan, de biztosan készül a *Non nobis Domine* jubileumi kiadása: végső javításokat eszközölök a szövegen, utószót és függelékét írok hozzá, Várai Artúr pedig elképesztő minőségű illusztrációkat és egy kézzel festett borítót is készít ehhez a kiadáshoz. Szintén Várai Artúrral készül az első közös képregényünk, ami valamikor jövőre jelenik meg a *Hősök tere* című történelmi képregény-antológia részeként. A 2023-as Gárdonyi-évre az *Elveszett csillagok* egy igazán különleges kiadásával készülök, 2024-ben pedig a *Ragnarök* jubileumi kiadása várható. Ezen kívül egyre komolyabban fontolgatom, hogy megírom a *Lázár evangéliuma* folytatását. Úgy néz ki, most már évről évre hallható lesz egy-egy regényem hangjáték-adaptációja is a Kossuth Rádióban, ami szintén hatalmas öröm számomra. És hogy kicsit elrugaskodjunk az irodalomtól: jövőre jelenik meg a *HaddelHadd* zenekar második nagylemeze, amin énekesként szerepelek. Rengeteg konkrét tervem van az elkövetkező tizen-egynéhány évre, de ezekről nem szeretnék idő előtt nyilatkozni. Az biztos, hogy unatkozni nem fogok.

interjú

IDŐTÖLTÉS A KÉPZELETEMBEN

Bese Bernadett

Tavaly jelent meg Kopriva Nikolett kárpátaljai szerző első kötete *Amire csak a fák emlékeznek* címmel. A szerző 2019-ben az Irodalmi Jelen Debüt díjában részesült, a tavalyi évben Mórincz Zsigmond-ösztöndíjas volt, idén pedig a Magyar Írószövetség Debüt díjával tüntették ki. A pályakezdésről, az irodalomról és a további terveiről beszélgettünk.

– Édesapád, Kopriva Attila elismert festőművész és egyetemi tanár, feltételezem, hogy a művészetet a gyermekkorod szerves részét képezte. Mindig is egyértelmű volt, hogy te is művészettel fogsz majd foglalkozni?

– Nem igazán tudatosodott, de igen, a kezdetektől jelen van az életemben a művészet. Az, hogy e felé indulok el, nem volt egyértelmű, szabadidős tevékenységként tekintettem az írásra és a festésre, ami valójában sokkal többet jelentett ennél: időtöltést a képzeletemben, amire nagy szükségem volt. Egyáltalán nem éreztem magamon a nyomást, hogy édesapám pályája miatt nekem is ezt az utat kellene járnom, noha akkoriban arról álmodoztam, hogy képzőművész leszek.

– Volt olyan momentuma az életednek, amikor eldöntötted, hogy az irodalom a te utad, vagy ez így alakult?

– Nem kifejezetten emlékszem, hogy lett volna. Arra emlékszem, amikor eldöntöttem, nem fogok képzőművészeti pályára lépni, de nem hinném, hogy ez a döntés sodort volna az irodalom felé. Az írás számomra kifejezetten zárkózott tevékenység volt, régebben szigorúan titkosan őriztem az írásaimat. Nem tudom, hogyan győzött meg édesanyám, de 2015-ben végül kinyílt az asztalfiók, és beadtam néhány írást egy beregszászi tehetségkutató pályázatra, amit a verseimmel megnyertem. Egy évvel később az Előretolt Hely-

őség Íróakadémia pályázatát Vári Fábián László ajánlotta figyelmembe. Összességében úgy gondolom, szerencsés vagyok, hogy ők odafigyeltek rám, magamtól nem hiszem, hogy megtettem volna ezeket a lépéseket. Bár akkor ez nem tűnt fel, de nagyon fontosak voltak.

– Munkácsról tizenhét évesen Debrecenbe, majd Budapestre kerültél, most pedig Szegeden, Mórahalmon vertél sátrat. Hogy élted meg ezt az utazást?

– Valójában csak megtörténtek velem ezek az utazások, nem előzte meg komoly mérlegelés. Persze ez alól Debrecen kivétel, hisz ez volt az első állomás, egyúttal talán a legnehezebb: az otthonomat hagytam ott, és egy országhatárt léptem át a költözéssel. Az elején elvesztem magam, de szép lassan barátokra találtam, ami sokat segített. Három év elteltével, mely megfelelt az egyetemi BA képzésnek, határozottan éreztem, hogy ott kell hagynom Debrecen, Budapestre akartam menni. Ebben a döntésben már az íróakadémia is közrejátszhatott, vágytam a változásra. Nagyon szerettem Budapestet, határozottan felszabadított, lenyűgöztek a szép épületek, utcák, és a végtelen lehetőség. A mesterképzés elvégzésével Mórahalom a barátom miatt jött képbe, akivel egy vonaton ismerkedtem meg. Nem mondom, hogy nem volt éles váltás, hisz egyszer csak a csendben találtam magam, a természet kellős közepén. Az évek során ez is az életem szerves részévé vált, és egész biztos, hogy hatása a kötet versein is érzékelhető. Időnként szükségem van a városi közegre is, ezért örülök, hogy közel van Szeged. Úgy tűnik, hamarosan Mórahalomról is elköltöznünk, egy településsel arrébb, ahol vettünk egy tanyát. Kíváncsi vagyok, milyen lesz kipróbálni ezt a még

inkább természetközeli életformát.

– Mennyire volt nehéz, vagy hogyan élted meg, hogy kisebbségi magyarként kellett helytállnod az irodalmi életben? Jelentett ez plusz nehézséget?

– Egyáltalán nem érzékeltem, hogy ez nehézséget okozott volna, hisz én már Magyarországon éltem, amikor belesöpöpentem ebbe. Azt sokkal inkább sajnáltam, hogy az otthoni irodalmi életbe nem igazán tudtam aktívan bekapcsolódni a távolság miatt.

– Kik, mik voltak azok a mentorok, példaképek vagy esetleg kulcsmomentumok, melyek nélkül nem jelent volna meg az első köteted?

– Elsősorban Végh Attilát említem, ő mentorált a kötetben megjelent versek írásakor, és most is. Orbán János Dénes volt az egyik szerkesztő, ő adta a borítóötletet, és mindvégig ő tartotta velem a kapcsolatot a szerkesztés folyamatában, így az ő szerepe is nagyon fontos. Luca Annát, a kötet olvasó-szerkesztőjét és Péter Gábort, a tördelőt nem ismerem sze-

Fotó: Kasza Péter

mélyesen, de nekik is rengeteget köszönhetek. Hálás vagyok Zalán Tibornak, mert a kötet leghosszabb verse, *A hegy csak látomás* című, az ő tanácsai révén nyerte el végső formáját. S hát nem győzök elég hálás lenni a családomnak, a barátomnak, a barátaimnak, ők mindig megerősítettek abban, hogy írnom kell, nem hagyták, hogy eltévedjek.

– Mit tanácsolnál egy szlovákiai magyar pályakezdőnek?

– Azt, hogy az önkritika nagyon fontos, és ne féljenek megmutatni magukat!

– Min dolgozol most? Milyen további terveid vannak?

– Dolgozom a második verseskötveken, mely remélhetőleg jövő év elejére készül el, úgy tűnik, részben az első folytatása lesz. Tervben van továbbá egy prózakötet, valamint egy kötött versformában íródott könyv egy gyermek szemszögéből. Remélem, sikerül megírni ezeket!

Őszi tó

EREINKBEN FORRÓ TŰZ

Reczai Lilla

A dunaszerdahelyi Vámbéry Polgári Társulás az idén rendezte meg huszonegyedik alkalommal Vámbéry Ármin tiszteletére a Vámbéry Napokat, amelynek keretében a XIX. Nemzetközi Vámbéry Konferencia is lezajlott, számos híres, neves kutató és díszvendég jelenlétében.

Vámbéry szavai méltán összefoglalják a konferencia lényegét: „Azt hiszem, hogy ez a tűz forrott már ereimben és az ördög lakozott már bennem, midőn a világra jöttem”, hiszen a konferencián résztvevők is rendíthetetlen érdeklődéssel vetik alá magukat a tudománynak, és újabbnál újabb eredmé-

Csallóközi Múzeum adott otthont. A tárlatot megelőzte a múzeumba meghirdetett „Obi-ugorok: Mesélő múlt jövőt kereső jelen” című kiállítás, amelynek különleges vendége volt az online tétből bekapcsolódó Ljudmila Alexandrovna Alfjorova, aki az oroszországi Hanti-Manszijszkban székelő „Torum Maa” múzeum-skanzen igazgatója. A két kiállítás szorosan egymásra épült, és a dunaszerdahelyi látogatók elsőként nyertek betekintést a vándorkiállításba egész Szlovákiából.

A két kiállításon a somorjai Varkocs zenekar nem mindennapi előadással tarkította az

„...bizalommal és lelki derűvel...” című kötetet.

A Vámbéry-kiállítás a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Keleti Gyűjteménye anyagából, a PAIGEO Alapítvány támogatásával 2019-ben megrendezett kiállítás alapján valósult meg, amelynek kurátori Kelecsényi Ágnes és Kovács Nándor Erik, a Magyar Tudományos Akadémia munkatársai, az Akadémia könyvtárának szakemberei. A rendezvényt a Kazahsztáni Köztársaság képviselőjében Roman Vasziljenko nagykövet és a Nemzetközi Türk Tanács főtákar, Dusen Kasseinov is megtisztelte. A főtákar emlékeztette a jelenlévőket, hogy: „A kiállítás azért is jött létre, hogy megismerjük azt a Vámbéry Ármit, aki egész életét a turkológiának, a török–magyar rokonság védelmének szentelte.”

Pénteken zajlott a Vámbéry Konferencia, amelyet Dobrovits Mihály, a Vámbéry Tudományos Kollégium elnöke, egyetemi docens vezetett. Az előadók között szerepelt Kovács Attila iszlamológus, Tüske László, Dallos Edina turkológus, Gabriel Pirický turkológus, Dominik Čisárik, Kiss László, Zimonyi István tanszékvezető, Kovács Szilvia, Uhrman Iván, Darkó Jenő, Madaras László, Dobrovits Mihály és még sokan mások. A helyszín ezúttal a dunaszerdahelyi Legend szálló konferenciaterme volt.

Hodossy Gyula, a Vámbéry Polgári Társulás elnöke a pénteki előadás-sorozat után ünnepélyes keretek között átadta a Vámbéry-díjat, amelyet idén Gabriel Pirický turkológus nyert el, az ő munkássá-

Hodossy Gyula átveszi az elismerést Dusen Kasseinovtól

nyeket sikerül elérniük munkájuk során.

A huszonegyedik alkalommal megrendezett háromnapos Vámbéry Napok csütörtöki legelső eseménye az „Egy magyar dervis Közép-Ázsiában – A keletkutató Vámbéry Ármin” című vándorkiállítás ünnepélyes megnyitója volt, amelynek a dunaszerdahelyi

élményt. Dobok, doromb, ének – hagyományos népviseletben zenéltek a jelenlévőknek, ezzel is bizonyítva, hogy a tradicionális muzsikát megéri éltetni. A tárlaton Zimonyi István professzor, a Vámbéry Tudományos Kollégium tagja, tanszékvezető mutatta be a XXI. Nemzetközi Vámbéry Konferencia előadásából készült

Nytított közös udvar télen

Vámbéry Ármin ülőszobrának megkoszorúzása (A szerző felvételei)

A Csallóközi Múzeum kiállítás-megnyitóján

Gabriel Pirický a Vámbéry-díjjal

gát Kovács Attila iszlamológus méltatta. Hodossy Gyula elmondta, hogy a díjat minden évben olyan személyiség kapja, aki méltóképpen járul hozzá a Vámbéry-kultusz megtartásához, és munkájával elősegíti a kutatások eredményességét, valamint hozzátesz a tudomány fejlődéséhez a Vámbéry-témával kapcsolatosan. A rendezvényt a Türk Tanács (Turksoy Sekretary General) főtákar, Dusen Kasseinov is megtisztelte jelenlétével, majd a Vámbéry-kultusz szellemének megőrzéséért átadta Hodossy Gyulának az emléklapokat és elismerést.

A konferencia szombat reggel folytatódott az előadásokkal. A rendezvény alatt a jelenlévők tiszteletüket tették Vámbéry Ármin dunaszerdahelyi ülőszobránál, amelyet méltóképpen megkoszorúztak a Vámbéry Napok hagyományához híven.

A 2020/2021-es tanévben meghirdetett Katedra Vámbéry Ármin Földrajzverseny döntőjét online formában rendezte meg a szervezőbizottság. Tóth Tibor versenyszervező szerint a csapatok nagyon felkészültek voltak, és csupán pár pont választotta el a nyerteseket egymástól.

vers

Coman Sova

Nap mint nap

Álljunk ellen az öregedésnek,
a súlyos por- és vegyi felhőknek,
a fenyegető szavaknak
és a vér bánatának.

Nézzük meg mindennap
a hamu fekete ágán növő zsenge levelet.
Fogadjuk úgy barátunk
szavait, mint
a fiatal erdő lehetét.

És fájjon a fertőzött
levegő,
és a madár sérült szárnya.
Hadd fájjon nekünk.

Gravitáció

Néha,
akár ma délután,
a gravitáció –
mi más lehetne? –
magához húz és hív
mintha a rabszolgája lennék,
öklében tart szorosan,
nehogy szétszóródjak a semmiben.
A csontok már nem bírják,
hiába úz velük játékot,
elgyengülnek a hús alatt,
és a hús is gyengül, akár a hallás
az is egyre gyengébb.
Én
még kitartok, amíg tudok,
és megadom magam akaratának.

Egyedülálló nők

Egyedülálló nők járják a világot
fogkefével a táskájukban.
Befejezetlen történet szavai
áttetsző zsebkendőjükben.

Egyedülálló nők,
találomra fogyasztanak
bizonytalan, idegen lépteket
és kimérékat,
daltól zavarodott egyéjszakás madarakat,
melyeket megkopasztott a zuhanórepülés.
Régen elhangzott a gong,
sminkkel a kezükben várják a havazást.

Egyedülálló nők,
a modern világ könnyei
egy limuzin volánja mögött,
több száz lóerővel menekülnek
a magány elől.

Magányos nők, levadászott Dianák,
cigaretta tapogatva hosszú ujjakkal,
a város sűrűjében nézik
az elfeledett Gyermek álmát.

Zaj

Túl nagy a zaj a világban,
túl nagy –
a költőket zavarba hozza a zaj.
Hívatlan zaj támad rájuk a homályban,
lefejezve képeket,
tolvajhang lopakodik be az ablakon,

és keményen rátapos a dalokra,
ugrál a dobhártyán, az idegeken,
könnyeken,
porzaj, vadállatok, harc,
rágalmazás, füst, sikoly,
retesz és hányás zaja, –
zaj, zaj, zaj,
szögek, tövises és fa,
amelyen megsebzett tenyérrel
elfekszik a csend.

Fehér

Ami a dolgok természetében van,
az megtörténik,
és ami megtörténik, megismétlődik.
A felhők természetében
az eső és a mennydörgés van,
az út természetében – a gyaloglás és a vándorlás,
a szem természetében – a fény és az alvás,
a szerelem természetében – házasság és árulás.
Az én természetemben oly sok minden van,
hogy nem tudom kiválasztani,
és azt mondani:
íme, ezek tartoznak a természetemhez.
És mégis, ugyanígy sírok,
mint mindenki más, aki sír,
amikor fehérre vágyik.

Balázs F. Attila fordításai

Lányok a mezőn I.

TÁRSKERESŐS

(Részlet a *Lányregény felnőtteknek című regényből*)

Dráfi Emese

Monával csak tíz éve ismerkedtünk meg, akkor, amikor beköltöztek az utcánkban majdnem a szemben lévő házba. Ők is fiatalok, egy gyerekkel. Mona szintén tanított. Volt férjeink gyorsan összebarátkoztak. Elkezdődtek a szomszédolások, beszélgetések. Később elhatároztuk, hogy esténként biciklizni fogunk, hátha lefogyunk. Két éven keresztül szinte minden nap munka után tekertünk egy jót, közben megbeszéltük ügyes-bajos dolgainkat. A rengeteg biciklis élmény közel hozott minket egymáshoz. Volt, hogy szúnyogokkal csatáztunk, vagy fél óráig álldógáltunk egy fa alatt, mert útközben elkapott a zuhé. Olyan is előfordult, hogy kilyukadt valamelyikünk kerékgumija, és kilométereket kellett gyalogolnunk hazáig. Egyszer meg egy csúszós úton elestünk, pont bele egy nagy pocsolába. Persze mindenen nevtünk, élveztük a szürke hétköznapok adta kalandokat.

Ahogy teltek a hónapok, egyre jobban megismertük egymást. Tudtunk egymás ügyeiről, és természetesen a házasságaink is terítékre kerültek. Akkoriban nagyon komolyan elgondolkodtam azon, hogy az enyémnek nincs értelme. Később Mona is úgy határozott, nem bírja tovább férje hűtlenkedését, ő is megteszi a lépéseket. Szinte egyszerre váltunk. Nagy felfordulást keltve mindenhol. (A volt férjem később epésen meg is jegyezte: addig-addig bicikliztetek együtt, amíg ki nem tekeretek az életünkből.) Mona alacsony, vörös hajú, csinos nő volt. Talán ő tetszett hármunk közül a legjobban a férfiaknak. Mindig tip-top, decens, de divatos ruhák, magas sarkú cipő, drága ridikül, parfüm. Azt hiszem, őt viselte meg a legjobban a válás, mert a férjével tudat alatt nagyon is szerették egymást.

Eminnel az egyik internetes társkereső oldalon ismerkedtem meg. Örült egy időszak volt. Monával elhatároztuk, hogy kalandozni fogunk. De hogyan csináljuk? Honnan szerzünk megfelelő pasit? A városkában, ahol laktunk, elfogytak a valamirevaló egyedülálló férfiak. Megvan! Regisztrálunk pár ingyenes társkereső oldalon. Ott aztán vannak bőven...

Ez volt ám a nagy élmény! A házasságunk igájától megszabadulva, kuncogva töltöttük az adatlapokat: Hány

éves vagyok... (Kiderült, hogy itt rengetegen hazudnak.) Milyen kapcsolatot szeretnék... (Itt is.) Milyen az érdeklődési köröm... (Itt is.) Végzettségem... (Itt meg pláne!) Családi állapotom... (Na, itt hazudtak a legtöbben.)

Képek is kellenek! Atyavilág, nincs egy jó képem! Meg egy normális göncöm se! Itt az ideje a változásnak, szólta Mona, és kamasz lányommal, Riával együtt, aki hozta magával a fiatalok lendületét, elszaladtunk beszerezni pár szexi ruhadarabot. Na, még egy kis smink, bizsu, dekolázs és bájos vigyor. Így ni! Meg is vannak a megfelelő képek. Már csak a regisztrációs név kell és enter! Indul a buli! (Idus is elvált, már nagyon régen. Egyedül nevelte a fiát, de hiába próbáltuk rábeszélni, nem akart kalandozni. Ő a komolyabb és a le se bagózik őket kategóriába tartozott.)

Izgatottan vártuk a fejleményeket. Nem kellett sokat. Jelenkeztek az ilyen-olyan alakok. Elvéve pár normálisnak tűnő is akadt a hálónkba. Jött a hali, tali, telcsi, dumcsi, amibe a kezdeti sokkhatás után egészen jól belejöttünk. Talán a fiatal korunkban kimaradt örültségeinket akartuk bepótolni, de az is lehet, hogy azt a fajta szerelmet, megértést, tüzet kerestük, amit a házasságunkban nem kaptunk meg.

Teltek a hónapok, jöttek mentek a fazonok, ismerkedtünk ezerral. Volt pár egészen ígéretes férfi is, akikről csak később derült ki a nagy igazságok. A tőlünk jóval fiatalabban vagy idősebbek, kövérek és soványak, langaléták és kissé alacsonyok, vagy akik simán letagadták a korukat. A külön élők, akik majdnem elváltak, de mégsem. A rossz párcapcsolatosok, de még együtt élők. A „nem akarok róla beszélni” szemérmes típusok. És végül a megrögzött hazudozók. Mindent olyan nagy sármmal tette némelyik, hogy el is hitte minden szavukat az ember.

Én is bedőltem. Az egyik férfinél azt hittem, végre megtaláltam a megfelelőt. Elneveztem Gentlemannek. Tartott egy pár hónapig, amire rájöttem, hogy kettős játékot űz. Hatalmas érzelmi csalódás ért, mert úgy éreztem, benne végre megtaláltam valamit, amit idáig kerestem. Volt egy húron pendülés, nagy ígéretések, tűz meg ami ezzel jár. Egyszer, sose felejttem el, már hideg volt, korán esteledett. Monával

ugyanazon a napon készülődtünk randira. A szokásos cicomázkodás, szép ruha, magas sarkú cipő, smink, parfüm. Aztán jött az üzenet: „Sajnos ma mégsem jön össze.” A társkeresés időszakában talán ez volt az a mondat, amit a legjobban utáltunk. Ilyenkor mindig a leghiggadtabbhoz fordultunk.

– Idus, otthon vagy? Átugorhatok?

– Baj van?

– Lemondta a randit...

– Látod! Mondtam, hogy ilyenek. Gyere!

Forró teával meg keksszel, csokival fogadtam. Mindig volt nála valami édesség, mert a „boldogsághormon” neki is jól jött. Egyáltalán nem igaz, hogy ő nem vágyott igazi társra. De túl régóta élt egyedül a fiával ahhoz, hogy most már bárkiért is feladja dédelgetett bogarait, kényelmét. Idus egy hirtelen jött nagy szerelem hevében még a főiskolás éveiben ment férjhez. Azelőtt, a mi időnkben, még nem volt szokás, hogy gyorsan összeköltöztek a fiatalok. Így tényleg, szó szerint jártunk a fiúkkal, akik udvaroltak, mi meg élveztük. Mozi, cukrászda, séta a parkban. Csókolózás a neonlámpa alatt. A kollégistáknak persze könnyebb volt. Ők szabadabban voltak. És nem vártunk ám sokat, férjhez mentünk és kész! Valójában akkor derült ki, hogy a két ember hosszú távon kibírja-e egymással. Idus nagyon gyorsan rájött, hogy nem sokáig fogja elviselni férje és haverjai cigifüstjét a szobában, a hosszú éjszakába nyúló italozásokkal megfűszerezett elmélkedéseket. A gyermekáldás után meg nyilvánvalóvá vált, hogy az illető nem alkalmas se férjnek, se apának. Idus két év után elvált, a férje pedig évekre eltűnt. Senki nem tudta, mi lett vele, se gyerektartás, se látogatás. Magára maradt. Teljes erejét, energiáját, életét fia nevelésének szentelte.

Néztem Idust, ahogy nagy élvezettel majsolta a csokoládét, és hirtelen eszembe jutott, milyen régóta ismerjük egymást. A szüleink kollégák voltak. Emlékszem, az általános iskola első két évében egy osztályba jártunk. Mindig elcsodálkozom, amikor viszagondolok ezekre az évekre. Hogy lehet, hogy pont Idus az egyik legjobb barátnóm?

Idust nem szerettem. Szerintem ő se engemet. Idegesített higgadt viselkedése, ahogy hatalmas nagy szemével kinézett az idétlen szemüvege

alól. Amolyan igazi tudálékos könyvmoly típus volt. Sokan csúfolták. Én is. A fiúk bántották. Aztán egy napon eltűnt az osztályból. Mi azt hittük, miattunk. Lelkiismeret-furdalásunk volt. Sok év múlva derült ki, hogy valójában csak elköltöztek. Az esti tagozatos főiskolán talákoztunk újra, felnőttként, kisgyermekes anyaként. Csoporttársak lettünk. Egyforma hivatást választottunk. Összebarátkoztunk. Kiderült, hogy jó fej, és persze én is. Az élet ilyen. Sose tudod előre, mit hoz.

A gondolataimat telefoncsörgés szakította félbe. Mona volt az.

– Képzeld, elmentem, és nincs itt. Hiába hívom, nem veszi a telefont. Itt állok a parkolóban talpig díszen, ez a szemét meg nem jött el – haddarta idegesen. – Jaj, bocsi, randizol, nem? Majd otthon beszélünk – és már tette is volna le a telefont.

– Várj! Mi se találkoztunk. Gyere Idushoz, itt vagyok!

Mona elmosódott sminkkel, sírva érkezett. Annyira tetszett neki az a fiú! Igaz, hogy fiatalabb volt nála, de órákig cseverésztek telefonon, tejbenvajban fűrésztötte, és már hétvégére is elvitte egy-egy exkluzív helyre.

– Nem értem, mi történhetett – hümmögött, miközben az ölében lévő irdatlan, mázsás retiküljét markolászta. – Csak nincs valami baja? Jaj, biztos karambolozott! Vagy rosszul lett, és kórházba került!

– Dehogyan! Csak simán lúzer, biztos elunta a fizetést – motyogta Idus az orra

alatt, miközben letette a teásbögrét Mona elé. – Na, látjátok, ezért nem áldozom be a drága szabadidőmet pasizásra. Mind lúzer.

– Próbáld még egyszer! – mondtam.

– Semmi!

– Akkor írj esemest!

– Már hármát írtam. Semmi válasz.

– Akkor passz.

– Várjunk csak! Te miért nem randizol?

– Visszamondda.

– Az is szemét! – fortyant fel újra Mona.

Egy darabig hallgattunk, kortyolgattuk a teát.

– Csajok – szólalt meg aztán Idus az ő jellegzetes cinizmusával –, siralmas a helyzetünk. Nekem nincs egy szexis bugyim, mert le vagyok égve, nektek meg hiába van, úgyse látja senki.

Na, erre kitért a nevetés. És csak nevtünk, nevtünk, hogy a könnyünk is kicsordult. Mindegy volt már, úgyis szétfolyt a festék a szemünk alatt. Hát igen, konstataztuk, miután lehiggadtunk, a humor minden örült helyzeten átsegít bennünket.

Mona aktuális netes pasija többet nem jelentkezett, mint ha a föld nyelte volna el. Aztán sokkal később valahonnan kiderült, hogy lebukott. Ugyanis az óriási telefonszámlát, a tejbenvajban fűrésztést és a hétvégi kiruccanásokat mind annak a cégnek a pénzéből fizette, ahol dolgozott. Rájöttek, kidobták, így többet nem jött. Nem volt miből. Lassan Mona is elfelejtette, mert nála már jött a következő.

Zoboralji kislány

könyv

SZÉPÉRZÉKÜNK ÉBRENTARTÁSA

A művészet a lét derengő hajnala óta jelen van az emberi életben, és nagyon fontos szerepet kapott az egyes társadalmakban. Alkotó elemei a tehetség, a világnézet, a kifejezőmód, a stílus, az érzékenység, az érték és az esztétika. Az ember mindig is vágyott a szépre, s ha a személy vagy a tömeg híján volt az egyéni kifejezőmódnak, hálát érzett azért, hogy helyette a mindenkor művészek nyilatkoztak meg. A művészi alkotások képesek arra, hogy lenyűgözzenek, magukkal ragadjanak, hogy másra, szebbé, emelkedettebbé, esetleg elviselhetőbbé tegyék számunkra a világot. Vagy éppen megmutassák a rejtett

szemléletmódokat, felhívják a figyelmet a „másként látásra”.

A képzőművészet szerteágazó, sok alkotói területet foglal magába: festészet, szobrászat, építészet, alkalmazott és technikai művészet, iparművészet... Ez a terület olyan sokrétű, hogy felsorolása külön írást igényelne. Természetesen a felvidéki képzőművészet az, ami hozzánk a legközelebb áll, hiszen sok-sok alkotónkra lehetünk méltán büszkék. Most örömmel adhatunk hírt arról, hogy a kortárs magyar képzőművésztükről egy pazar kiadvány jelent meg a közelmúltban. A közel kétszáz oldalas könyv gondosan körüljárja a képzőművészet témáját, és kime-

rítően mutatja be a Magyar Alkotó Művészek Szlovákiai Egyesületének tevékenységét, eredményeit és alkotói életét. Egyedi módon megtalálhatjuk itt az Egyesület működési szabályzatát, etikai kódexét és tagjainak névsorát is. Ezt követi a művészek szakmai bemutatása az elért sikereikkel, és színes ízelítőt kapunk tevékenységükről, alkotásaikról. A képzőművészekről és kiállításokról szóló, különböző médiákban megjelent értékelések, tudósítások, ismertető írások szerves részét képezik a kiadványnak, amelyet bőven illusztrálnak a kiállításokról és bemutatókról szóló fényképek.

A művész az alkotásban fe-

jezi ki érzéseit, gondolatait, viszonyát a világhoz, a környezetéhez, a társadalomhoz, és az emberi közösség eseményeihez. A művészet csodálatos módon kelt különböző és különleges érzéseket az emberben, ezzel megszólítja a lelkét, felébreszti szépérzékét, és talán alakítja világképét is. Mindezt ez a kötet híven tolmácsolja olvasója számára. A sokoldalú és igényes kiadványt Lacza Tihamér állította össze és szerkesztette, a grafikai arculat kialakítását pedig Kopócs Tibor végezte. A borító egyszerűsége ne tévesszen meg senkit: fellapozva a felvidéki kortárs képzőművészet inspiráló alkotásai által rendkívüli élményben részesülhetünk.

Póda Erzsébet

Felvidéki kortárs magyar képzőművészetünk (1990-2020 között)
Liliom Aurum Kft., 2021

színház

BEMUTATÓKBAN GAZDAG ÉVAD

Az idei színházi évad bővelkedik bemutatókban. A Benkő Géza Stúdiószínpad stúdióberletének első bemutatójára is sor került októberben. Az ipolysági Rédlí Károly rendezésében Schwechtje Mihály *Az örökség* című színműve került színpadra. Főszereplője, Szabó András gyerekorvos anyja halála miatt érkezik vissza Németországból szülőfalujába, hogy rendezze a családi hagyatékkal kapcsola-

tos intéznivalókat, többek közt az anyja által ráhagyott gyermekorvosi praxist. Bár esze ágában sincs maradni, vagy beleavatkozni a falu életébe, elkerülhetetlen, hogy ne szembeüljön a hivatalnokok butaságának álcázott kétszínűségével. Schwechtje Mihály filmrendező színpadi műve 2020-ban a Legjobb magyar dráma díját nyerte el.

Az idei évad vendéglőadása

a *Peer Gynt*, amely a Soproni Petőfi Színház és a Csavár Színház közös produkciója volt, október végén látható a bérletes nézők. Az előadás a 2019-es, novemberi premierje óta hosszú utat járt be, több helyen bemutatták a Felvidéken, és tévéjáték is készült belőle. Rendezője Pataki András, címszereplője Gál Tamás. A főbb szerepekben: Horváth Zsuzsa, Eperjes Károly, Molnár Anikó, Kovács Frigyes, Boráros Imre, Ács Tamás és Kiss Szilvia.

Henrik Ibsen, a realista norvég drámaíró *Peer Gynt* című darabja nagyszabású, szinte végtelen egymásra torlódó romantikus látomások egymásutánja. Megvan benne a népies jelleg, az egzotikus helyszínek által árasztott buja, vadregényes atmoszféra, s a tizenkilencedik század egyik legizgalmasabb kérdése: a személyiség mibenlétének boncolgatása. A drámai költemény az „örök kamasz” ember útkereséséről, önmagunk megismerésének nagy kalandjáról szól, s arról, hogy nem lehet félig megélni az élet kínálta helyzeteket.

Novemberben, bérletszünetben a Presznyakov fivérek *Csónak, avagy előttünk a vízözön* című komédiája lesz látható Bagó Bertalan rendezésében. A szibériai születésű Oleg és Vlagyimir Presznyakov a kortárs orosz dráma legfelkapottabb alkotói, kettősük egyfajta márkanévként vonult be az európai színházi világba. Darabjuk egy modern Noé történet. Jon, a középkorú főszereplő azonban egyáltalán nem hóstípus,

Az örökség (Dömötör Ede felvétele)

nincs világmegváltó szándéka, sőt, jobban érzi magát az átlagos, szürke hétköznapokban. Amikor azonban egy szupermarketben egy csomag akciós chips segítségével kiválasztotta válik, jobb ötlet és lehetőség híján felvállalja küldetését. A humorban és váratlan fordula-

tokban gazdag vígjátékban egy középkorú férfi útját követhetjük nyomon, amint a világvége küszöbén próbálja menteni magát és mindazt, ami neki még számíthat valamit. Az előadás november 19-én és november 27-én lesz megtekinthető.

(Sajtóhír)

Peer Gynt (Sziita Márton felvétele)

Csónak, avagy előttünk a vízözön

színház

SZÍNHÁZ, FILM, VALÓSÁG

Finta Viktória

Az idén a Komáromi Jókai Színház egy olyan darabot választott a repertoárjába, amelyet nem lát a néző minden évadban: a *Hat szerep szerzőt keres* címűt Luigi Pirandello tollából. A 20. századi olasz drámaíró a színháztörténet egyik legkiemelkedőbb szerzőjeként tartják számon. A próbafolyamat alatt ismételtelen egy elismert szlovák rendező, Michal Vajdička irányította a társulatot, emellett közreműködtek a Pozsonyi Színművészeti Főiskola magyar növendékei is.

A *Hat szerep szerzőt keres* a színház a színházban elvén alapul. Ez a többrétegűség a témában is megmutatkozik: valóság és illúzió, szerep és színész, állandóság és változékonyság között találjuk

hanem egy tévéstáb kulisszái mögött játszódik, amely egy újabb témát kínál a fentiekén kívül: a televíziós műsorok felszínességét állítja szembe a hat szerep családi tragédiájának mélységével.

Az első felvonásban az Apa és a Mostohalány felváltva (egyértelmű nem egyetértéssel) meséli el a családjuk történetét, míg a többi szereplő és színész, egy-két reakciótól eltekintve, csak hallgatja őket, ami lassúvá és statikussá teszi az előadást. Mivel a történetet csak elbeszélésből ismerjük meg, időnként elveszhetünk benne, ki kicsoda. A terjedelmes szöveg és az olyan túlzó kifejezések, mint „piruló szégyen” és „szende jó kislány” nem könnyítik meg a színészek dolgát, néhol patetikussá válik a játék.

tosan az eredeti történettel, amely fikció voltánál fogva változatlan, örökkévaló, míg a világ változik, így a művészi eszközök és a színészek is – ők azonban nem örökkévalók. Akkor vajon melyik a rosszabb? Választ ugyan nem kapunk, de az alkotók célja nem is ez volt, hanem elgondolkodtatni a nézőt. Szinte biztos vagyok abban, hogy nemigen találkoztunk ilyen formában ehhez hasonló kérdésekkel. A mondanivaló tolmácsolásához Gál Tamás játéka is nagyban hozzátesz.

Az előadást kisebb humoros jelenetek tarkítják, amelyben a színészek próbálták eljátszani az Apa és a Mostohalány között lejátszott jelenetet. Mindig újra kell forgatni egy-egy apró hiba miatt, ezzel válik komikussá az előttünk zajló szituáció. Ráadásul ezek még valóságosabbá, emberibbé tették a filmstáb fizikai világát.

A díszlet s benne a tévéképernyők szép összhangban vannak a rendező koncepciójával, ráadásul ennek segítségével még jobban kiemelik az egyes szereplők legdrámaibb

Dömötör Ede felvételei

pillanatait. Ez a darab végéhez közeledve működik igazán jól. Ekkor játszódnak ugyanis a legerősebb, egyben legkegyetlenebb jelenetek, melyek az óriási vetítövászson segítségével is kreatívan és valóban filmszerűen megrendezettek. Azonban felmerült bennem a kérdés, ilyenkor helyük van-e gyerekeknek a színpadon. A legdurvább pillanatoknak ugyanis a gyermekszereplők fontos résztvevői, még ha nem is szólnak meg. Az eredeti műből ugyan nehéz, szinte lehetetlen kihúzni őket, de a színpadi megvalósításnál én

talán elgondolkoztam volna még egy alternatív megoldáson, ahol nem kell gyerekszínészeket alkalmazni.

Összességében elmondható, hogy bár az alkotóknak nem sikerült tökéletesen teljesíteniük a darab nyújtotta kihívást, mégis belevittek egyedi megoldásokat és nézőpontokat, és rengeteg izgalmas kérdést vetettek fel a körülöttünk lévő valóság(ok)ról, saját identitásunkról és annak képlekenységéről, amelyek egy nézőt sem hagynak hidegen.

magunkat. Luigi Pirandello drámája szembeállítja a színészek fizikai világát egy kitalált történet szereplőinek elvont világával. A hat fiktív szerep úgy lép be a társulat valóságába, hogy szerzőt követelnek, aki megírná, majd színpadra vinné történetüket. A cselekmény rendkívül drámai, a szöveget elnehezíti a mély és filozofikus mondanivaló, amely óriási kihívás elé állítja a rendezőt, a dramaturgot és a színészeket is. Az eredetivel ellentétben Vajdička változata nem színházban,

A második felvonás már pörgősebb, izgalmasabb. A Rendező megpróbálja filmvásznonra vinni a hat szerep történetét. Itt már sokkal látványosabban ütközik össze a két valóság. A szerepek azt szeretnék, ha a lehető legobjektívebben adnák elő a történetüket, nem akarják elfogadni, hogy a színész nem azonos a szereplővel, és hogy a film is csak a valóságuk egy változata lesz. A film, a színház vagy bármelyik más művészeti forma „csupán” interpretáció, nem egyezhet meg hajszálpön-

Zsérei menyecske hímestojásokkal

képzőművészet

A HAGYOMÁNYŐRZŐ KÉPZŐMŰVÉSZ

Száráz Pál

A 80 éves alkotó, Zoboralja szülötte csendes, soha nem kötekedő, barátságos, de elvei mellett mindig kitartó zene-tanár, karnagy, képzőművész, 2002-től a Magyar Kultúra Lovagja cím viselője. Simek Viktor kántortanító családban született 1941-ben, Zsérén. Tanítói hivatása mellett alkotó életét a helyi folklórnak, népművészetnek, zenének és képzőművészetnek szenteli.

Simek Viktor már gyermekkorában elkezdett rajzolni, festeni. Tanítói figyelemreméltónak tartották tehetségét. Talán ezért is lett később többek közt rajz szakos tanár. Mindig magával ragadta a népművészet, s ma is őszinte csodálójá sokarcúságának.

A zoboralji népdalok csodálatos világán keresztül jutott el a táj népviseletének tanulmányozásához és ábrázolásához. Képzőművészetében elsősorban a gyermekkor jellegzetes paraszti világát viszi vászonra. Figyelmét egyre jobban lekötötte a színpompás népviselet, amely festői tevékenységének meghatározó ihletőjévé vált. Simek Viktor ez irányú munkája rendkívüli jelentőségű, mert míg Zoboralja magyarsága napjainkban is elevenen őrzi népdalait és szokásait, addig népviseletét kiszorítja a modern öltözködés kultúrája, ma már csupán az idősebbek viselik. Dicséretes, hogy alkotásaiban nem engedett a népviselet túlradó gazdagságának,

hanem megmaradt a kulturált festő színhasználatánál.

Különböző technikák segítségével ábrázolja az egyes falvak népviseletének sokféleségét, formai különbözőségét és színpompáját. Vörös krétával rajzol, akvarellel, pasztellel és olajjal is fest. A mindig újat alkotó művészeti képzelet erejével és segítségével tárja elénk néprajzi vonatkozású témáit, amelyek a stilizált vagy néhol dekoratív jellegű megformálás ellenére is az ihletet felkeltő népművészet hangulatát idézik.

Zoboralja népviseletének ábrázolásával több mint 45 éve foglalkozik. 1976-tól jelennek meg képei különböző tárlatokon és önálló kiállításokon a

Nyitra környéki falvakban, Pozsonyban, Érsekújvárott, Párkányban, Komáromban, Léván, Zselizén, Nagyfödemesen, Nagykéren, Jókán, Ipolyságon, Trencsénben, Tapolcsányban vagy Magyarországon – Budapesten, Dorogon, Tatabányán, Balassagyarmaton, Jánosomorján, Csitáron, Csehországban és Németországban. Ezek száma mára már több mint százra tehető.

Ez év augusztusában megkapta a „Kallós Zoltán Külhoni Magyarságért Díjat”.

Simek Viktor a zoboralji magyarság lelke. Remekbe szabott munkáiból kiragogy szülföldje és a magyarság iránti szeretete. Biztos, hogy Kodály Zoltán is elégedetten szemléli

fentről sokoldalú tevékenységét, s ha a Mester még itt lenne közöttünk, elmondaná, hogy a pedagógusi munka, a kórusvezetés és a gyönyörű, csupaszív rajzok, képek, festmények segítségével láttatják a színpompás zoboralji kultúrát.

Domb a falu végén

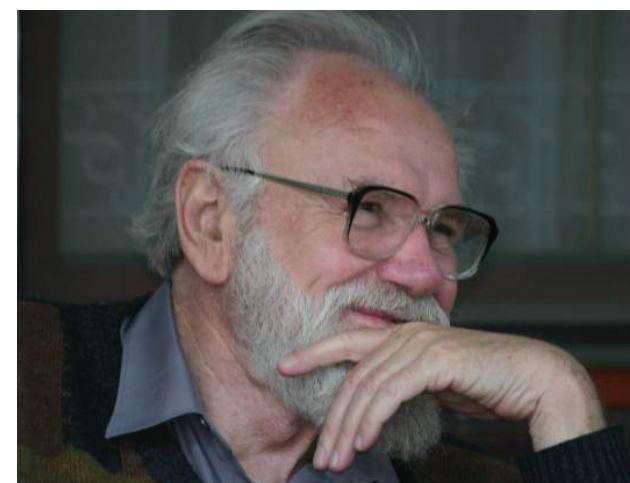
elismerések

CIVIL BECSÜLETREND KÉT CSALLÓKÖZI SZEMÉLYISÉGNEK

Balról Hodossy Gyula, Klemen Terézia és Stirber Lajos (Fotó: internet)

A komáromi Civil Becsületrend Polgári Társulás hetedik alkalommal döntött a Civil Becsületrend-díjról a közelmúltban. A rangos eseményre a komáromi Kultúrpalota dísztermében került sor, ahol a dunaszerdahelyi Hodossy Gyula költőnek, irodalmárnak, kiadónak, lapszerkesztőnek, kultúra és közösség-szervezőnek, a SZMÍT elnökének és a komáromi Stirber Lajos pedagógusnak, karnagnak adták át az elismerést. A két díjazott sokéves eddigi tevékenysége során önzetlenül cselekedett a magyar közösség és kultúra érdekében.

Koncsol László (Fotó: internet)

Koncsol László, a Pro Patria Honismereti Szövetség tiszteletbeli elnöke, József Attila-díjas irodalomkritikus, esszéíró, hely- és művelődéstörténész, költő és pedagógus kapta az idei Patria-díjat a huszonnegyedszer megrendezett Mérföldkövek című helytörténeti találkozón Udvardon.

múltidéző

SZABADOS ANDRÁS BALLADÁJA

Juhász Dósa János

Rossz időben, rossz helyre születtek. A harmincas években indul(na) el írói pályájuk, ahogy Rónay László írja egy tanulmányában: „a »hívős magány« világa az övék, ahol rémülten, tapogatódzva keresik helyüket”. S mire feleszmélnének, többségüket elnyeli a háború. Szabados András bátyjával együtt színészcsalád gyereke. Szülei járnak a magyar vidékeket, adonyi születésű apja egy időben Késmárkon, Gyöngyösön, Érsekújváron, Turócszentmártonban, Baján, Nyitrán és Hódmezővásárhelyen keresi a kenyerét, feleségével, Végh Gizella szubrettprimadonnával együtt. Nem csoda, hogy nagyobbik fiuk, Sándor Léván, míg öccse, András Lócsén született. A magyar irodalomba a harmincas évek közepén kérnek belépőt Radnóti Miklóssal, a selmecbányai Flórián Tiborral, a tamásfalai Habán Mihálllyal, ahogy For-

gács Antallal, Vándor Józseffel, Friss Endrével és Govrik Elemérrel egyetemben. Vannak, akik nem élnek túl a szörnyű világéget, vannak, akik évtizedekre vagy végleg elhallgatnak, vannak köztük olyanok is, akik az emigrációt választják, s a hatalom a nevüket is kiiktatja az irodalomtörténetből.

Szabados András első kötete 1935-ben jelenik meg *Hajnalra köszöntlek* címmel Buday György fametszeteivel. „A költő a szürke jelenből lázongó elevenséggel ontja egy teljesebb élet vágyképeit. Szabad formáiban csupa Pogány fohász, mámoros Áradozás, ujjongó Cantate és harcos magabiztosság; többnyire pongyolán és lelkendezve; ifjonti pazarlással. Elnyomottságról panaszkodik, de teli van életkedvvel. Városi, de teli a természettel. Az ifjúság heve serkenti valami harcra, melynek kontúrjai kissé bizonytalanok; de érez-

ni, hogy szívesen vegyül olyan küzdelembe, mely az élet igazi felszabadulásához sodorja” – írja a kötetéről a Kolozsváron megjelenő *Korunkban* Korvin Sándor, aki szerint hanghordozásban, jelzőkben és képekben igen erős Radnóti Miklós hatása is. Radnóti személyes ismeretségben vannak, hisz a *Könyves* című lap szerkesztőjeként több alkalommal is levélben fordul Radnótihoz, s ő maga is ír annak Kaffka Margit-dolgozatáról („Hálásan köszönöm az immár ritkaságszámba menő Kaffka-könyvről szóló kritikáját. Eddig a legszebb írás, ami róla jött.”). Gyarmati Fanni viszont a férje epigonjának nevezi a költőt. Ebben az évben jelenik meg Szabados András bátyjának, Sándornak főleg aktivista hatást mutató verseskötete is, *A lélek hullámhossza* címmel. Két évvel később Lengyel Lajos olajmetszeteivel megjelent *Növekvő*

árnyék című, hangjában is elkomoruló verseskötetét az 1935 őszen elhunyt édesapjának ajánlja. Bátyjával és édesanyjával együtt túléltek a világháborút, s 1947-ben Janovits István rajzaival jelenik meg a *Varga Péter balladája* című vékonyka kötete a Magyar Téka kiadásában, amelynek végén beharangozza a következő évben esedékes *Lüktető magány* címmel tervezett új kötetét. Bátyjának még 1945-ben jelenik meg magánkiadásban *Dokumentum – Versek és versmögöttiségek* címmel egy kötete.

Amíg ő a Népszavánál, majd a Tankönyvkiadónál dolgozik, Sándor segédszínészkedik a Néphadsereg Színházában és az Operaházban. S itt szinte minden szál megszakad. Csak annyit tudunk, hogy 1957. szeptember 15-én meghal (bátyjáról még ennyit sem). A lexikonokban (ahol egyáltalán felbukkan) megírják, hogy 1981-

ben *Estefelé, alkonyatkor* címmel megjelent egy posztumusz kötete. Szépen hangzik, de nem igaz. A müncheni Szabados András ugyanis nem az a Szabados András, hanem egy tőle két évvel idősebb, Magyarkanisán született dilettáns, aki felesége illusztrációival „követett el” egy időskori családi verses emlékkönyvet.

(Köszönet a cikk megírásához nyújtott segítségért Elbéné Mester Magdolnának.)

Szabados András

Szerető fogása kezemnek...

Radnóti Miklósnak

Jobbomat nyújtom íme feléd,
szíves szavú tegeződő tenyeremmel,
s az ujjaim hegyébe szökkenő vérnek
daloló napheve ölelje kezemmel,
lelkedbe barátságom együgyű hitét! –

Bennégett szavaink s a hetyke tréfák,
növelték virágos fává, mint friss hajnalon,
ha pattogva serken a bimbó, s lázad a nap!
Egyszerű parolázó régi szittyá szokás ez!

Repülj hát a szemtelen szelekkel arra –
szerető, forró fogása kezemnek,
s vidd üzenetét a fáknak, a nádaknak,
ahogy mesélő ajakkal titkosan állnak
mögöttem – s mondd messziről jöttem
sietnem kell, mert dolga lesz itt az ökölnék! –

Hajnalra köszöntlek!

A harmattól füstölgő fűben megállva,
eddig életed során most végig tekinthetsz
és lásd: összetestvéresedtek szavaid már
a fákkal, kik egyenes derékkal állnak
és tarkoponyájuk emelik a tavaszi
napba! Ne tétovázz hát szavaiddal, s
az alázat se törje a hátad, s ne fojtsa
beléd, ha szólni akarsz te, hisz 26
éves is elmúltál! Tisztán ragyogjon
mögötted a múltad s mint a kifent
pengének az éle, úgy vessse fényét előre
jövő harcainkra s akkor az ifjú
szemekben kipirult hajnalra köszöntlek!

Születésnapomra:

1934 nyarán

(Árnyék)

Ma huszonöt éve szült Anyám,
s ha a régi ropogó húsú csecsemőt
keresnéd – hová tűnt már; azóta
ajkam köré furcsa árnyék szökött,
s a kispolgári jóltáplált örömök között
növekedett dadogó szavaimból duzzadt
áradat, mely előtt – s talán özönvíz leszen,
és mint a megáradt folyó a gátra lép! –

(Tagadás)

Homlokom lassan felemelem,
úgy tárulkozik tág tagadássá
kerek nagy szememben a nap,
ahogy aranyló lángkévék omlanak
le amott az égről – végig zuhanva
tarlón, házon, füveken, fákon!
Ott... ott bukkan fel az árnyékos
erdők mögött mosolyra virágzó
felhők közül, mintha meztelen
szúzi leány fátylait bontja, úgy
szakítja át a harmat-ködös
koratavaszi esőt a – nap! –

(Rajongás)

Kitárt tenyeremmel ölelem meg
a tavaszi földet – s a széjjel nyílt
ujjaim között részeg bogarak rohannak
a füvek selyme simul tenyerembe,
s hívős harmat csókolja ujjaim árnyékába
szerelmét! S a napmámoros szél
úgy simítja arcomra leheletét, mintha

imádkozó tenyerek összesimulnak
ámulva. Két kerek nagy szemem a fényt
mind beissza s száz dal szakad fülemre:
bogarak muzsikája döng felém! –

Hagyd költő a könyveidet!

Körül kövér csend fülel
könyveiden borongsz most
Költő! Életed ez, s világod
egy sorban szorosan versek
ennyi pattogó ritmus íme
ily kis helyen elfér!
Így talál rád az este és
künn a vak éj felhők fátylán
motosz már. S a szél is
összeszorított fogakkal
dúdol az ablakod alatt!
Itt benn béke honol még,
és hű könyveid között is csak
az újság rikolt az asztalodon:
Háború!
Óh hagyd költő a könyveidet,
s világod, mit könyvből raktál,
mint várat magadnak, ölt
kardot, puskát vagy más,
öldöklő fegyvert és eriggy
a harc mezejére, ott a helyed
már, büszke elődeid is ezt
tették mind s nem segíthet
rajtad Horatius, sem Homérosz!
S valahol már rothadó néger
hullát a déli nap tüze éget
így hozza szagát erre a szél is!

példázatok

TÖRTÉNETEK HUANG PUANGRÓL

A szecsuanai zárándok

Huang Puang egy nap a kolostor udvarán sütkezett, amikor egy zárándok járt arra, és láttára megtorpant. Az idegen hosszan nézte Huang Puangot, végül megszólalt: „Tudom ám, hogy ki vagy te. Te vagy az a szerzetes, aki sose imádkozik.”

Huang Puang kinyitotta a szemét, majd így válaszolt. „Igazad van, én vagyok az a szerzetes, aki nem imádkozik. Erre pedig két okom is van. Ugyanis annyi isten van, és én nem tudom, hogy melyikhez címezzem az imáimat, mert egyiket se akarom megbántani. Barátom, te melyik istenhez imádkozol?”

„Micsoda ostoba kérdés ez – méltatlankodott a másik –, természetesen a leghatalmasabbhoz. Az egyedül igazhoz.”

„Válaszod megnyugtat, mert eddig mindenki, akit kérdeztem, ugyanezt válaszolta. Hogy ő bizony a leghatalmasabb, az egyedül igaz istenhez imádkozik. Ezek szerint, ugyanahhoz az istenhez imádkoztok mind.”

A zárándok gondolkodóba esett, erősen ráncolta homlokát. Majd újból megszólalt.

„Az imént két okot említettél. Melyik a másik?”

„Jó megfigyelő vagy – dicsérte Huang Puang a zárán-

dokot. – A másik ok az, hogy az emberek a szavakkal túlságosan könnyen leplezik valódi szándékaikat, és túlságosan is sokan imádkoznak nap mint nap, akik csak azért mormolják el az imádság szavait, hogy a valódi, aljas szándékaikat leplezzék vele. Olyan ez, mint amikor a császári audiencián még a legnagyobb gazember is hízelegni kezd, és álarcot ölt, hogy minél jobb színben tüntesse fel magát. Ezért aztán isten is süketévé vált arra, hogy meghallja az imádság szavait, mert mi, emberek túl sokat hazudtunk neki. Ellenben nagyon megjavult a látása, és meglátja, hogy mi rejtőzik a szívben. Így hát tudd meg, hogy isten előtt az a legkedvesebb imádság, ha szívedben jóindulattal és tiszta szándékkal közeledsz embertársadhoz.”

Ez volt Huang Puang tanítása, amelyet egy Szecsuanból érkezett zárándoknak adott.

Huang Puang álma

Egy éjjel Huang Puangnak csodálatos álma volt. Azt álmodta, hogy a madarakkal együtt száll, és felülről tekint le a vidékre. Szinte megérintette azokat a csúcsokat, amelyeket eddig

csak a távolból csodált, mert elérhetetlenek voltak a számára. Reggel boldogan ébredt, mosollyal az ajkán, mert az a csodálatos érzés, amelyet ál-mában átélt, ébren is vele maradt. Rögvest hozzálátott, hogy elkészítse a szárnyakat úgy, ahogy az ál-mában látta.

A szerzetesársai nem értették, hogy min dolgozik olyan lázasan, és hiába is faggatták, csak titokzatos mosoly volt a válasz. Időnként felpillantott a közeli csúcsra, és utána kettőzött erővel folytatta a munkát.

Rövidesen a falusiak között, akik a hegy lábánál éltek, elterjedt a híre, hogy az egyik szerzetes furcsa szerkezetet készít, és sorra zárándokoltak el a kolostorba meglesni, mi is lehet az. Mivel őt hiába faggatták, mire fel ez a lázas tevékenység, most is ugyanaz a titokzatos mosoly volt a válasz, mint az első alkalommal, utána pedig eltökélten dolgozott tovább. Az emberek egy idő után azt kezdték pusmogni, hogy bizonyára megbolondult.

Így dolgozott Huang Puang hónapokig a kolostor műhelyében. Végül azonban csak elérkezett a nap, amikor a nagy munka végére ért, és a szerzetesek megláthatták, hogy társuk hosszú hónapokon át szárnyakat épített. Mikor megkérdezték őt, mégis minek neki azok a szárnyak, Huang Puang azt válaszolta, hogy repülni akar a kék égen. És elmesélte nekik az álmát. „Ha már a lábaim bénák, akkor legalább a madarakkal akarok szállni.”

A többi szerzetes megpróbálta őt lebeszélni erről az örült-ségről, hogy lezuhan, és halálra zúzza magát. Ám Huang Puang hajthatatlan maradt. Felkapaszkodott egy közelben álló, magas sziklára, hogy onnan rugaszkodjon el. Ekkorra már a falusiak is összecsuódtak, és így ők is a tanúi lehettek annak, hogy az, akit ők hónapokig boldognak tartottak, magára csatolja a szárnyakat, és a madarakkal együtt repül a kék égen.

Mert a legfantasztikusabb álmaink is megvalósulhatnak, ha van bennünk hit és kitartás!

Huang Puang és a szavak nélküli beszéd

Huang Puanghoz egyik nap zárándok érkezett. Szertartásosan üdvözölték egymást, majd a zárándok letelepedett elé. Egyetlen szó se hangzott el köztük, és hosszú órákon át így ültek egymással szemben, szo-

borrá merevedve, némán, egymást figyelve. Egyszer aztán a zárándok felpattant a helyéről, mintha fontos dolga volna, il-lendően elbúcsúzott, és ment tovább az útján.

A szerzetesek, akik tanúi voltak ennek a jelenetnek, igen-csak elcsodálóztak. Huang Puang köré gyűltek, hogy magyarázza meg, miért nem szólt egyetlen szót se, a zárándok mégis elégedetten távozott, mintha bölcs tanácsokat kapott volna.

„Ti azt hiszitek, hogy ez a zárándok azért jött hozzám, hogy bölcs tanácsokat halljon tőlem? – kérdezte Huang Puang. – Ezzel csak saját felfu-alkodottságokat ismeritek el, hogy a világ bölcsnek ismerjen benneteket. Pedig nektek nem bölcseknek kell lennetek, hanem szenteknek. Ahogy Isten se nagy, eget rengető szavakat, imádságot vár tőlünk, hanem csak egyszerű, hétköz-napi megértést. Mert a rosszul megválasztott vagy álnok szavakkal igenis ölni tudunk. Még mélyebbre lökhetjük azt, aki amúgy is elvesztette az önbizalmát. Aki talán csak egy jó szóra vágyik, de tőlünk nem kapja meg. Mert egy jó szóval éppúgy fel is emelhetünk, mint ahogy egy mosollyal jobba tehetjük a napját. Sőt, gyakran még szavakra sincs szükség. Elég, ha odafigyelünk a másikra, és meghallgatjuk. Ezért hallgatam én az imént, hogy arra figyeljek, aki eljött hozzám, ne pedig a saját bölcsességemre.”

„De hát egyetlen szó se hangzott el köztetek” – vetette ellen egyikük.

Huang Puang nem válaszolt semmit, hanem maga alá húzta lábát, és lehunyta szemét. A többiek várakoztak még egy darabig, majd amikor a mester semmi jelét nem adta annak, hogy megtöri a némaságot, magára hagyták.

A két vándor meséje

A kolostor fiatal szerzetesei körbevették Huang Puangot, és kérlelték, meséljen valamit. Ő pedig a következő példázatot mondta el nekik:

Két barát egy reggel Hüaj csi faluból elindult a közeli városba. Egyikük végig az utat kémlelte, míg nem társa unszolására elárulta, hogy éjszaka ál-mában ugyanezen az úton járt, és egy értékes dolgot talált az út porában. Ekkor azonban már fel is kiáltott, felemelt az út széléről egy csillogó ékkövet, és a tarisznyájába rejtette.

Százdi Sztakó Zsolt

„Biztosan egy gazdag utazó járt erre, annak a diadémből esett ki ez a gyémánt” – tette hozzá elégedetten.

Egy idő múlva a barátja is fürkészni kezdte az utat, hátha ő is talál valami értékeset, de csak egy rézpénzre lelt. Azért csak eltette a tarisznyájába. „Biztosan egy koldus járt erre, annak a tarisznyájából esett ki az alamizsnája” – jegyezte meg fitymálva az, aki az imént az ékkövet találta.

Ekkor azonban már a városba értek, betértek az első útjukba eső ékszerész üzletébe, hogy megmutassák neki, amit találtak. Az ékszerész, miután megvizsgálta a csillogó ékkövet, megállapította, hogy az csak egy értéktelen üvegyöngy. A rézpénzről viszont, miután megtisztította a ráakódott piszoktól, kiderült, hogy aranyból van.

Ebből pedig az a tanulság, hogy sose higgyél a látszatnak, mert a csillogásról is kiderülhet, hogy talmi, az értéktelenről pedig egy kis tisztogatás után, hogy valójában nagyon értékes.

Bölcs tanács

Egy zárándok kapaszkodott fel a völgyből a kolostorhoz. Huang Puang éppen a kolostor kapujában üldögélt, a tájban gyönyörködött és medítált. A zárándok meglátva őt azonnal panaszkodni kezdett.

„A világ annyira gonosz, az emberek pedig teli vannak rosszindulattal és ármánnyal. Pletykálnak, és annak örülnek, ha másnak kellemetlenséget okozhatnak. Abban lelik örömeiket, ha lerombolhatnak minden szépet és értékeset, és a sárba ránthatnak mindenkit, aki náluk jobb. Persze neked ezt hiába is mondom, szerzetes, te ezt nem értheted, hiszen itt élsz biztonságban, a kolostor falai között. Mit is sejtethetnél te a világ gonoszságáról?”

Huang Puang hosszú ideig hallgatott, de végtére is megelégedte a semmire se jó szóáradatot, amivel az asszony csak a tehetetlen dühét akarta rázúdítani valakire, és így szólt: „Jó asszony, a világ megváltoztatását kezd azzal, hogy magad változol meg, és máris sokkal jobb hely lesz ez mindenkinek. A világtól csak azt kaphatod vissza, amit te is adsz neki. Ezért hát ne őt hibáztasd, ha úgy érzed, méltánytalanság ért, hanem először magaddal csinálj számvetést.”

BOGÁRKA ÉS A TITOKZATOS CSILLOGÁS

Szomik Szilvia

A kis Réti Bogárka lassan balagott a már jól kitaposott ösvényen. Az enyhe, kora nyári szél cibálta fölötte a fűszálakat. Ahogy hajladoztak, időnként meg-megcsillant valami a nagy Zöldesben. Beleszimatolt a levegőbe, de semmi különlegeset nem érzett, csak a szokásos rét illatát. Így hát felbátorodva ment tovább, mert hajtotta a kíváncsisága. Letért az útról, és a csillogó dolog felé vette az irányt. Közelebb érve egy összetört tükröt talált a földön a pitypang mellett. Még nem látott ilyet, megpróbálta megmozdítani, de az meg sem moccant.

– Én a Végtelen Mező Kapitánya vagyok, és elrendelem az ismeretlen tárgy lefoglalását – kiáltotta a váratlanul felbukkanó Szarvasbogár.

A páncélos szarvasbogár-lovagok felsorakoztak a kapitány mögött, hogy felmérjék, milyen veszélyeket rejt a tükröződő

tárgy. Időközben segítségükre érkezett a Fekete Hangyahadsereg is. A katonák egy része közrefogta a fényes dolgot, a másik része pedig csatársorba állt, hogy megfigyelés céljából biztonságos helyre szállítsák.

– Hajrá, rovarok, előre! – adta ki a parancsot a csapat élén álló Végtelen Mező Kapitánya.

Bogárka elszomorodott, hiszen elsőként ő találta meg azt a csillogó valamit, már a sajátjának érezte. Kicsit álldogált még a helyszínen, majd úgy döntött, hogy hazamegy.

Alighogy elindult, egy másik fénylő tükrödarabot vett észre a pipacs tövében. Nagyon megörült. Próbálta megemlíni, de még ez a kisebb darab is túl nehéznek bizonyult számára. Ahogy tanakodott magában, mihez kezdjen, feltűnt a csapáson Róza, a csinos nünike, aki színes hajcsatokat viselt a hajában. Odaérve Bogárkához önkéntelenül is belenézett a tükröbe.

Meglepetten és elégedetten mosolyodott el a látványtól.

– Milyen szép vagyok! – kiáltotta lelkesen. – Kölcsönadod nekem is? Olyan jó lenne nézegetni benne magam!

– Nagyon nehéz, nem tudom innen elvinni – válaszolta Bogárka. – De próbáljuk meg ketten, hátha együtt sikerül.

– Jó – mondta Róza.

– Á, meg sem mozdul, még mindig kevesen vagyunk hozzá – sóhajtott fel Bogárka –, hozunk segítséget! Együttes erővel talán el tudnánk vinni még a játszótérre is.

A piros pipacsok lágyan, egyetértően bólogtak. Nem sokkal később regimentnyi bogár- és rovarkölyök lepté el a környéket. Együttes erővel és Bogárka vezényletével a tükrödarab sikeresen a játszótér egyik szegletébe került.

Az örömhír eljutott a mohóságáról ismert Végtelen Mező Kapitányának fülébe, és hogy

megkaparintsa ezt a kincset is, ismét összefogott a Fekete Hangyahadsereggel. Az volt a tervük, hogy lerohanják a nagy Zöldes egyetlen játszótérét. Óvatosan, fűszáltól fűszálig osontak azon részébe, ahol Bogárka és barátai elhelyezték a csillogó tárgyat.

A rovargyerekek boldogan fogócskáztak társaikkal, mások a százsorszép virágporában hancúroztak önfeledten, amikor a félelmetes sereg ellepte a környéket. A Szarvasbogár dühösen kiáltott a kicsikre:

– Tűnés innen, a kincs az enyém!

A hangos szóra a rovargyerekek megdermedtek ijedtükben; a kis Réti Bogárka és Róza, a csinos nünike is összeresztent, és rémülten néztek a Végtelen Mező Kapitányára.

– Nem adjuk! – mondták megszeppenve az apróságok.

És hogy ezt nyomatékosabban tegyék, Bogárka és Róza

kézen fogva, bár a félelemtől remegve kilépett a Szarvasbogár elé. A Kapitányt ez a pimaszság igencsak felbőszítette, felemelte szarvasagancszerű csápjait, hogy elkaszálja és összezúzza a gyerekeket. Közben a Fekete Hangyahadsereg körbevett a többi rovar is, nehogy társaik segítségére siessenek. A gonoszok erőfölényben voltak, sajnos nem látszott semmilyen kiút a szorult helyzetből.

Bogárkára és Rózára már-már lesújtott a végzetes csapás, amikor éles fény tört elő a tükrödarabból, és telibe találta a Kapitányt. A Szarvasbogár felkiáltott:

– Jaj, de forró! Ez mindnyájunkat megpörköl! Meneküljünk!

Amerre csak láttak, arra szaladtak a hős vitézek. A rovargyerekek pedig boldogan táncolták körbe a titokzatos Igazságtevő Tükrödarabot.

A KÉK PILLANGÓ

Levi szélesebben kergetett a virágokkal teli réten egy élénk-kék színű lepkét a nyári forróságban. Sejtette, hogy nem képes utolérni, de ez nem vette el a kedvét, jó mókának tartotta kergetőzni az ide-oda repkedő kis rovarral. Eközben a szülei a félárnyékba húzódnak, a fűre leterített takarón ették a szendvicseket, és élvezték a természet szépségét. Levente nem volt éhes. Sokkal izgalmasabb dolognak vélte a környék felfedezését.

Az égszínkék pillangó egyik virágról a másikra szállt, megpróbálva lerázni üldözőjét. Remélte, valamelyik vadvirág biztonságos menedéket nyújt számára. Nem ez történt; a szertelen kis városlakó végig a nyomában járt, így a lepke nem tudott seholy megbújni. Kimerültségében alig bírt már repülni, csak csapongott ide-oda a magas fűszálak között. Reménykedve, de egy utolsó erőfeszítéssel a patakpart felé vette az irányt. Az okos

rovar taktikája beválni lát-szott, ugyanis a mező végében hirtelen felbukkanó keskeny vízfolyam új titokként vonta magára a kisfiú figyelmét. Levi megtorpant, kicsit elbizonytalanodott. Most vajon melyiket válassza? Őszinte kíváncsisággal guggolt le a csillogó vízhez.

– Levente – kiáltott az anyukája –, merre vagy?

– Itt.

A kis kópé gyorsan felgyenesedett a magas fűben, édesanyja megnyugodva ült

vissza a pokrócra, miután fiát biztonságban tudta. Levi nem titkolt örömmel és vágygyl nézett a vidáman csordogáló patakra. Kis gondolkodás után gyorsan lerúgta cipőjét, és lábával máris a hívogató vízbe tapicskolt. Jóleső érzés járta át, amint mezítláb elindult lassan a patakmederben. Ahogy haladt a hűvös vízben, egyszer kövek, másszor cuppanós iszap csiklandozta a kisfiú puha, párnás talpát, aki az új tapasztalás hatására boldogan felkacagott.

Levi az egyik lépésénél váratlanul felkiáltott, mivel egy éles tárgyat érzékelt a lábával.

Meglepődve hajolt le, hogy megpiszkálja azt az ismeretlen dolgot. Ahogy kezével kotorá le az iszapot, úgy fokozódott benne az izgatottság. Mivel az a fémes dolog elég mélyen feküdt, nagyon nehezen boldogult. Ráadásul a víz is akadályozta a kutatást. Körülnézett, hogy mivel tudná meggyorsítani és hatékonyabbá tenni az ásást. Nem is kellett sokáig keresgélnie, egy pár méterrel arrébb fekvő botot vett észre.

Miután sikeresen megkaparintotta a segédeszközt, könnyebben ment a kiemelési munka. Buzgón és szinte erőn felül dolgozott. Végül egy rozsdás ládikót sikerült kiásnia. Kimerülten, de boldogantette maga mellé a vízpartra.

Pihenésképp hanyatt feküdt a fűben, de a száguldó, bolyhos felhők csak még jobban elindították képzeletét, és hirtelen felülve türelmetlenül vetette rá magát a dobozra.

Nem sikerült kinyitnia. Erősen megrázta. Mintha lenne benne valami! A semmiből ismét felbukkan a kék pillangó, ám Levente számára ebben a pillanatban már nem létezett az a kékség, és az a lepke, amely újra felcsigázná érdeklődését. Sokkal fontosabb dolga akadt a fiúnak. Ahogy tekintete követte a rovar vidám röptét, izgalma lassan lecsillapodott. Vett egy mély lélegzetet, és immár nyugodtan és átgondoltan nyúlt a kis ládikóhoz. Alaposan körbeforgatta, figyelmesen megszemlélte mindegyik oldalát, apró részét. Az utolsó pillantásnál észrevett egy kiugró kis pocsköt a dobozka tetején. Megnyomta, és meg sem lepődött, amikor az pici kattanással kinyílt.

– Üres – kiáltott fel anyukája csalódottan, váratlanul megjelenve a háta mögött.

– Gyere, szedjünk bele kavicsokat vagy kavicsokat – szolt apukája is vigasztalón.

Levi gyorsan becsukta a szerzeményét, majd óvatosan újra kinyitotta, és csillogó szemmel, vidáman felkiáltott:

– Nem lehet, apa! Nem látod? Tele van kincsekkel!

Mezei út

iránytű – fiatal írók rovata

FIGYELEM

Kovács Kitti

Ma nem mentem iskolába. Még az épület környékén sem jártam vagy két hete, de csak mostanra tűnt fel mindenkinek. Dacból sem nyúltam a kabátzsebem mélyén rezgő telefonomhoz, amely bizonyos időközönként sürgetve jelezte, hogy a változatosság kedvéért valakinek kellenék. Ha eddig nem hiányoztam, kicsit még tudnak várni. Izgatottan felpillantottam az utca túloldaláról érkező zajra, a mélybarna ajtó azonban gúnyos mozdulatlansággal meredt vissza rám. *Semmi*. Csak az esti esőtől nyirkos úton megcsillanó tócsák, a felhők mögül figyelő hold, tányérsörömpölés a szomszéd étterem konyhájáról.

Vonakodva a kijelzőre néztem. Időm talán jutna is még

egy gyors üzenetre. Az mindenkét tökéletesen megnyugtatta – élek, nem kell az időnként felbugyogó lelkiismeretük miatt aggódní, nyugodtan visszafordulhatnak magukhoz. *Nem*. Kicsit hagyom még, hogy féljenek, úgyis olyan ritkán van részem e kiváltságban. Hagyom, hogy kósza pillanatokban, amikor jobb dolog híján ellepi őket az üresség, én vegyem át gondolataik helyét. Érezzenek legalább némi mulandó szorongást, egy gyengéd ütest a gyomrukba, keserű szájját. Lepillantottam magamra – *ha így látnának!* Talpig feketeiben, újan csillogó bakancsban, valakikhez végre tartozva.

Tudtam, az árnyak közt kell maradni, kerülni a feltűnést, és

amint végeznek, vezetni. Ismét megrezgett a telefon, bizsergető elégedettség áradt szét bennem. Nem, nem vonhatja el a figyelmem. Számítanak rám, már hozzájuk tartozom. Ujjaimmal az autó ajtaján doboltam türelmetlen magányomban, nem volt mit nézni a kihalt utcán, és hiányzott belőlem az izgalom, amit a jelenlegi helyzet megkövetelt volna. Ott vár a telefon, benne a múltékon gondoskodás. Olyan könnyű lenne elcsabulni, engedni neki, jónak lenni megint – szürkének és fakónak, akit bármikor leemelhetnek a polcra, hogy lefűjják a rajta megülő port.

Az ajtó hirtelen kicsapódott, a fiúk pedig kirohantak rajta. Még

így, néma feketeségbe öltözve is megtöltötték az utcát, négy éles szempár villant felém. Ellöktem magam az autótól – a hívások várhatnak. Számítanak rám, ismételttem magamban makacsul, az már majdnem olyan, mintha számítanék nekik. A csomagtér hamar megtelt a zsákokkal, lehalló bankjegyek tarkították a nyirkos úttestet, hozzátapadtak, hiába harcolt velük a szél. Járulékos veszteség.

Sietős léptek, félredobott maszkok, sikertől ragyogó arcok. Valahol a távolban sziréna harsant. Egy bűnös pillanatig elfogott a tettenérés csábító gondolata. Elképzelttem, hogy piros és kék fények táncolnak a sötétben ásitó utca épületein,

botrányra éhes szemek követik minden mozdulatomat, ujjal mutogatnak rám, arcom emlékezetükbe vésődik egy életre. Sürgető morgás, végeztek a pakolással. Megmozdultam. Már majdnem mind beszálltak, amikor ismét kitérült a bank ajtaja.

Hallottam egyáltalán a lövést? Mindenki engem nézett, és eltelt egy sustergő pillanat, mire rájöttem az okára.

Figyeltek rám. Nézték, ahogy elgyengülő térdeim engedtek a gravitációnak, én pedig elnehezülő szempilláim mögül láttam, hogy elhajtottak. A hátrahagyott bankjegyeket csapkodta a szél, dzsekim vörösre ázott, és az utca nehéz csendjében megrezgett a telefonom.

SZÉLVÉSZ

A szokásos körutamat jártam, amikor feltűntek az első jelek. A bíborvörösben fürdő mező, a távolban fénylő villámok hátborzongató hidege, a fejem fölötti vad szárnycsapkodás. *Pompás*. Jobbra fordultam, a korhadt farönköket kerülgetve vágtam át a múlt heti kétségbeesésemben rögtönzött veteményesen, amely egyelőre serdülő életet nélkülözve, de reményt táplálva várta a régóta késő esőt.

Valamivel le kellett takarnom a ketrecet. Már a ház oldala mellől is hallani lehetett a fojtott morgást és kaparást. A rácsok közül felém villant egy sárga szempár, a hiúz félelemtől reszketve próbált menedéke – és egyben bőrtöne – sarkában nyugalomra lelni az égdörgés előtt. Én is féltem. Utoljára tegnap adtam neki vizet, azóta magamnak sem találtam, és vészesen fogytak a készletek. Azzal pedig már felhagytam, hogy a borús felhőkből csapadékot reméljek. Minden száradt, fogyott, elhalt. Alig három hónapja még a vége-láthatatlan fagygal küzdöttem, de akkor legalább vödörökben olvadt a hó a konyhaasztal alatt, és nem kellett a kiszáradás miatt aggódnom. Az idő tájt vettem magamhoz a hiúzt. Nem mertem elnevezni, csak így hívtam. Hiúz. A név kötődést jelent, arra pedig nem voltam kész ebben a világban. Talán nem is lenne egészséges, anyám szerint legalábbis biztosan nem.

De anyám most nincs itt. Nem ő küzd a lyukas, koszos vászonnal, ami dacból sem akarja az egész ketrecet lefedni. A hiúz felém kapott, rémülten hőköltem hátra, mire a hirtelen szabadságot nyert vászon a heves

szélben táncolva útnak eredt. Ezen a ponton elég frusztrációval küzdöttem ahhoz, hogy hagyjam. Kit érdekel? Csak néztem, ökölbe szorított kezekkel, ahogy siet az üres horizont felé, amelyen régen fák öveztek. Elképzelttem, hogy fennakad valamelyik tölgy sűrű, élénkzöld lombján, ijedt madárcsaládot kiúzva a fán nyugvó fészekből. Pislogtam. Visszanéztem a ketrecre. *Ezt akartad, Hiúz?* Szeretem azt hinni magamról, hogy senkit és semmit nem hagynék sorsára védelem nélkül. Hiszen a hiúzt is befogadtam, méghozzá ezekben a nehéz időkben, mikor én is alig jutok élelemhez és folyadékhoz. Most mégis viszkett a talpam. Hagyom itt, úgysem lesz semmi baja. Vagy engedjem szabadon? A vörös mezőre néztem, majd vissza rá. Tekintete vad volt, kegyetlen, mégis kicsit emlékeztetett a macskára, amit a kilencedik születésnapomra kaptam apától. Mi lenne vele, ha magára hagynám a közeledő viharban? Mi lenne vele a vihar után nélkülem? És mi lenne velem a vihar után nélküle?

Hiúz marad. Nem törődtem az agresszív fújással, megsimítottam a ketrec melletti fa karmokkal szabdalt törzsét – már csak ez maradt a környéken, a többi mind bútor, papír, gerenda... csupa olyan dolog, amit eltűzeltem az utolsó fagy alatt. A fatörzs mögé húzódnak végig a mezőn, már érkezett a vihar, fodrozva, szemmel könnyedén követhető iramban küldte a siető felhőket délre, a szabadon szárnyaló vászon pedig a mező túloldalán alakuló, az összegyűjtött portól és törmeléktől szürke tölcsérben végezte. A morgást a

kétségbeesés hangjai váltották fel. Elszorult a torkom. Ki kellene engednem. De hát mi lenne aztán velünk egymás nélkül? Nem volt itt rajtunk kívül senki más. Nyeltem egyet, szaporán pislogva rohantam át a kerten a pince felé. Rutinosan zártam be a reteszt magam mögött, és a sötétségben vártam meg, amíg elült a kinti pusztítás zaja.

Lélegzetvételnél időnek tűnt az egész, a hirtelen beállt csendben éles kattanással nyílt ki a zár. A rozsdás ajtózanérok nyikorogtak, ahogy egyesével szedtem a létrafokokat. Körülnéztem a kitisztult égen, a száraz, megsárgult mezőn, a korhadt farönkökön. Meg kell majd javítani a

tetőt, oda a veteményes, a hajdani vászonnak nyoma sincs. Jobbra fordultam, és megtorpantam. Ott hevert az utolsó fa, kicsavart gyökere csupaszon meredt az ég felé, szememmel követtem törzse szabályos vonalát, a kusza karomnyomokat. A ketrec egyik rácsa meghajolva lógott ki a levelek közül. Közelebb léptem, térdem megroggyott. *Hiúz*, sugtam reszketően, de mintha nem az én hangom lett volna. Pár lépés, aztán megláttam. Ott hevert a ketrec roncsai között, a fa alá szorulva, a bíborvörös cseppek számomra semmitmondó csilgatóként mutatták felé az utat. Bundáját rozsdásra színezte a vér.

Ajtónyitódást hallottam. Őszereztem, sietve kipislogtam szememből a kósza könnyeket.

– Elég lesz mára, menj aludni!

Levettem a szemüveget, lüktetett a fejem, ahogy bambán pislogva végigjártam tekintetem a szobám megszokott, most mégis idegennek tetsző falain. Letisztult vonalak, steril, szürke felületek, fehér falak. Anyám az ajtóból nézett rám, pizsamában és bolyhos papucsban, kezében frissen vasalt bézs ágynemű. Türelmesen megvárta, amíg újra visszatértem az igazi valóságba.

– Ne használj túl sok vizet a zuhanyzáshoz – mondta végül kemény hangon, és becsukta maga mögött az ajtót.

Villő

iránytű – fiatal írók rovata

Kovács Balázs

szélvész

hirtelen, mintha egy egyre táguló bomberman pályára csöppennél,
extra sok, egyszerre akár többet is detonálható
széles hatósugarú bombákkal
falakat zúzva szét,
gyorsító cipőkkel cikcakkozva a pillanatban, amihez sodródótál,
amiről már a megélésekor tudod előre,
hogyan enél beteljesültebb nem lesz,
mert ha meg is tisztítod a pályát, úgy,
hogyan nem zárod magad csapdába,
és a szörnyek sem kapnak el,
végül csak egy mozdulatlan világ
végső négyzethálóján találod magad
a porfelhőben, ahol egy elnyúló ingerlés után
sikerül letépned a nyakmerevítőd,
és az égboltra felnézve tüsszentesz egy egészségeset.
aztán vársz a következő szintre.
a vers olyan, mint egy hópehely, amely behull
a repedező szélvédőn csorgó elgázolt szarvas vérébe.
a vers olyan, mint egy beköszöntő évszak,
a vers olyan, mint az üzletes néni, akivel az ár unviccelődtek,
s miközben a visszajárót nyújtja, legszívesebben magadhoz ölelnéd.
a vers egy félbe hajtott lelógó farmer a kanapéra dobva.
a vers az, amikor szemedbe csíp a füst és magadra hamuzol.
a vers egy éjjelre nyitva hagyott ablak.
a vers olyan, mint egy kóbor kutya a környéken,
ami csak ritkán bukkan fel, mégis amikor meglátod,
egyszerűen örülsz neki, hogy él.

ébredtő

amikor beállítottam az aktuális
kedvenc zeneszámom ébredtőnek,
majd megutáltam.
na. akkor ott.
azóta ss tiszték menetelésére ébrednek.
ha már utálnom kell azt, ami felébreszt.
apu reggelenként eljátszotta, hogy daru,
ami a lábamnál fogva emel ki a paplan alól.
apu szeretett felébredni. korán.
ilyesmikre gondolok ébredés után a balkonon.
ilyenkor rá tudok csodálkozni,
hogyan egy olyan világban élek,
ahol ss tiszték menetelésére ébredhetnek,
akiket probléma nélkül kinyomhatok szundizni.
meg persze megígérem magamnak,
hogy a holnap ilyenkor énem kedvéért,
miután hazaértem, most tényleg
bebújok az ágyba és alszom 12 órát.
motivál, hogy ha akarom, majd megtehetem.
de ha már felébredtem,
minél tovább fent akarok maradni.
nehogy lemaradjak magamról.
apu hétfévente is korán felkelt, hallgatta
a rádiót,
kávézott, cigizett, főzött.

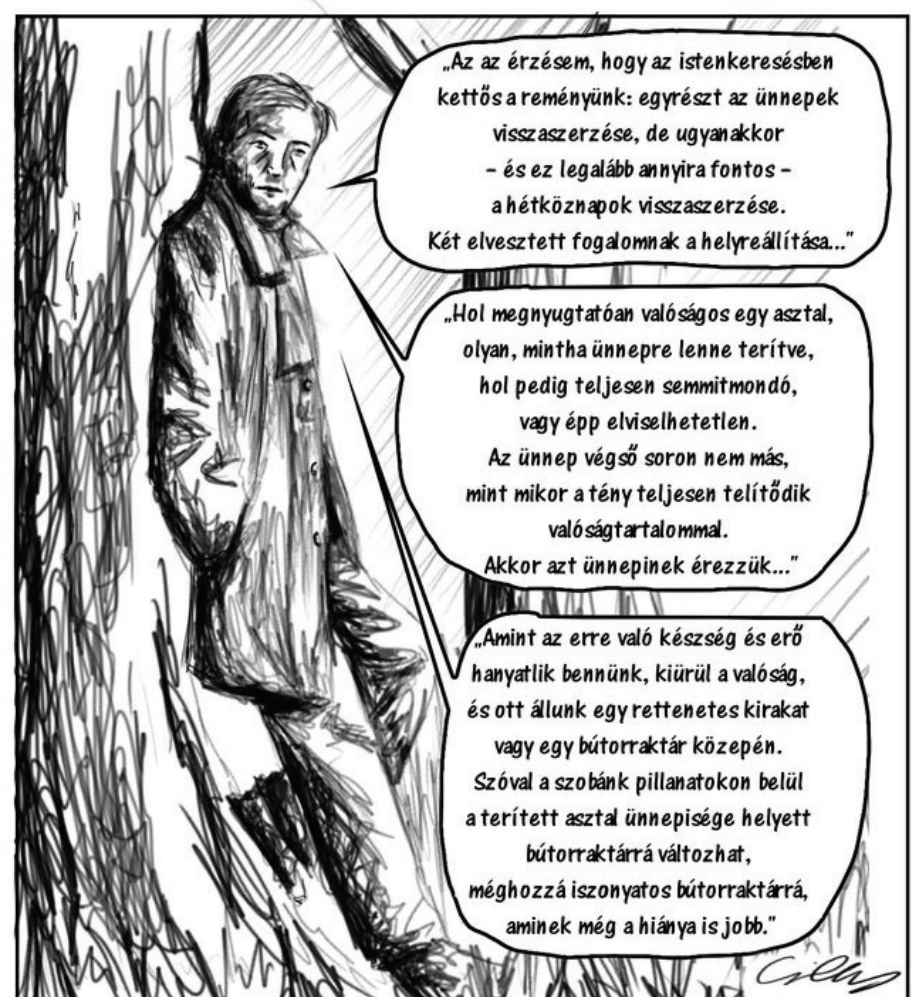
az a ritka, kegyelmi állapot,
amikor felkelsz, elkészülödsz,
és még a kávé előtt rájössz, hogy ma
szombat van,
és visszafekszel a még meleg paplanod alá.
így képzelem el a halált. kipihenődök.
na, de most ma van, holnap meg szombat,
mégis beállítom az ébredtőt a szokásos
3:55-re,
mert én teszek valamit a boldogságomért.
mesterkéltem, nem az igazi, de így is
jó érzés lesz, hogy nem kell menni.
visszaalszom, és apu kint ül majd
kipihenve a konyhában.

képregény

Csillag Balázs

ALKOTÓK, KICSIT MÁSKÉPP

"Az egyszerűséget nemhogy ki kellene nőnünk; az egyszerűség kell,
hogy életünk legbensőbb programja legyen." Pilinszky János

mozaik

Hiányzik egy kötet, antológia a könyvtárából? Egy régebbi felvidéki szerző könyvére fáj a foga? Forduljon hozzánk bizalommal, segítünk a könyv beszerzésében. Jelentkezzen a lilium@liliumaurum.sk címen!

Évfordulók

November 14-én lenne 91 éves **Török Elemér** költő, újságíró, tanító. Az Új Ifjúság és az Új Szó munkatársa volt, a Csemadok Központi Bizottságának húsz évig volt tagja, a Bodrogköz poétája volt. Legfontosabb megjelent kötetei a *Fényért perelek*, *Virágzó kövek*, *Delelő*, *Forgó évszakok*, *Tavaszi égen tél zokog...*, *Éveim fehér havasán*.

1898. november 17-én született **Forbáth Imre** költő, író és újságíró. A Tűz és a Magyar Nap című lapok munkatársa. 1938-ban felszólalt az antifasiszta írók párizsi konferenciáján. Verseinek fő esztétikai minősége az abszurd és a groteszk. Fontosabb kötetei a *Verseik*, *Vándordal*, *Favágó*, *A csodaváró* és az *Eszmék és arckok*.

November 20-án ünnepli 58. születésnapját **Fellinger Károly** költő, helytörténész. Jelentősebb verseskötetei az *Áramszünet*, *Csendélet halottakkal*, *Rész és egész*, *Különbejárat* és a *Plomba*. Több gyermekverskötete jelent meg, többek között az *Égig érő vadkörtefák*, *Dióbölcső*, *mákfejcsergő*, *Mákom van*, *Csatangoló* és *Lófráló*.

November 23-án tölti be 72. életévét **Ravasz József** író, költő. Első önálló kötete, az *Idegen kézműves* 1990-ben jelent meg. További jelentős művei a *Színházikó*, *Vágy*, *Jóisten lehajtott feje*, *Kasza alá érett* és *A csoda én magam vagyok*.

1899. november 25-én született **Szenes Piroska** író. Jó kapcsolatot ápolt Babits Mihály feleségével, Török Sophie-val, és miután díjat nyert a Nyugat folyóirat egyik pályázatán, rendszeresen publikált alkotásait. A fasiszmus elől külföldre menekült, majd az Amerikai Egyesült Államokba emigrált, és New Yorkban hunyt el 1972-ben. Legjelentősebb regényei: *Az utolsó úr*, *Csillag a homlokán*, *Jedviga kisasszony*, *Egyszer élünk* és *Lesz-e gyümölcs a fán?*

November 26-án töltötte volna be 89. életévét **Vércse Miklós** tanár, helytörténész, műfordító. Cikkei, karcolatai, műfordításai szlovákiai magyar lapokban jelentek meg, főleg ismeretterjesztő, illetve gyermekkönyveket, szlovák népmeséket fordított magyar nyelvre.

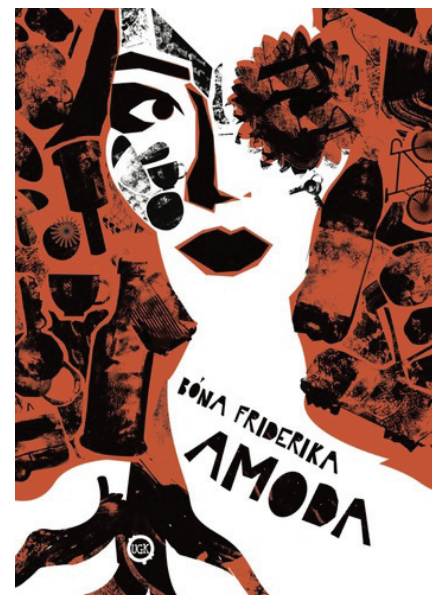
November 29-én töltötte volna be 84. életévét **Gál Sándor** József Attila-díjas költő, író és publicista. Közel húsz verseskötete jelent meg, többek között az *Arc nélküli szobrok*, *Kőlapok*, *Egyetlen idő*, *Új végtelen*, *Kitágult nap*. Ezekén kívül több regénye és elbeszéléseit összegyűjtő kötete látott napvilágot. Megjelent több gyermekverskötete, mint például a *Csikótánc*, *Héterdő* és *Bújócska*.

November 30-án tölti be 80. életévét **Ardamica Ferenc** író, publicista, műfordító. Fontosabb művei az 1970-ben megjelent *A rokon cseléd*, az 1989-es *Anyám udvarlói*, az 1994-ben megjelent, irodalmi paródiákat tartalmazó *Görbe tükör előtt* című könyve és a 2002-ben kiadott *Dögkeselyű* című kötete.

megjelent

Amoda címmel megjelent Bóna Friderika füleki fiatal egyetemista első kötete. Ahhoz, hogy Karola végre-valahára megértse az okokat, és kiszakadjon az optimálisnak egyáltalán nem mondható családi környezetből, elutazik egy Nógrád és Gömör határán fekvő kis faluba, Dömökre, ahol az eddig teljesen ismeretlen nagymamájával eltöltött idő olyan problémákra világít rá, melyek akarva-akaratlanul beleivódtak az egy generációval későbbi anya-lánya kapcsolatba is.

(Underground Kiadó, 2021)

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Balázs F. Attila (1954) költő, író, műfordító

Bese Bernadett (1996) író, szerkesztő

Coman Sova (1933) költő és drámaíró

Csillag Balázs (1988) prózaíró, animátor

Debreczeny György (1958) író, költő

Dráfi Emese (1970) prózaíró

Finta Viktória (2000) egyetemi hallgató

Jancsó Péter (1986) író, szerkesztő

Juhász Dósa János (1969) újságíró

Kovács Balázs (1996) költő

Kovács Kitti (1999) egyetemi hallgató, prózaíró

Kürti László (1976) költő, író, szerkesztő

Lőrincz P. Gabriella (1982) költő, író

Nagy Erika (1961) író

Póda Erzsébet (1965) újságíró, író, szerkesztő

Reczai Lilla (1993) újságíró, szerkesztő

Szárász Pál (1954) író, költő

Százdi Sztakó Zsolt (1967) író

Szomik Szilvia (1973) író

Z. Németh István (1969) költő, író, szerkesztő

Lapszámunkat **Simek Viktor** képzőművész műveivel illusztráltuk.

rejtvény

LGT NYOLC IRÁNYBAN

Rejtvényünkben a Locomotiv GT együttes 29 népszerű dalát rejtettük el nyolc irányban. A ki nem húzott betűk összeolvasva adják a megfejtést, egy újabb LGT-sláger címét. A megfejtéseket november 25-ig várjuk a lilium@liliumaurum.sk-ra. A helyes megoldók között értékes könyvsomagot sorsolunk ki. Októberi rejtvényünk nyertese Boledovics Edit (Szered). Gratulálunk!

(A) SIKER
A HAJNAL
A SÍNEKEN
A TÉMA
AHOGY MINDENKI
ÁLDD MEG A DALT
ÁLOMARCÚ LÁNY
AMERIKA
AZ ÜVEGEMBER
BABA-ROCK
BOKSZ
CABOLO
FIÚ
HIRDETÉS
HOLNAP
HÓRUKK!

ITT A TIGRIS!
KÉK ASSZONY
LESZ-E MÉG
MIÉNK ITT A TÉR
MOZI
NEKED ÍROM A DALT
NEM ADOM FEL
PRIMADONNA
RAJONGÁS
RINGASD EL MAGAD
VALAKI
VÁRLAK
ZENEVONAT

Készítette: Z. Németh István

S R E B M E G E V Ü Z A Ő Á T
A Á I T T A T I G R I S L L L
H K G N E K E N Í S A E A O A
O M I N G M É G Ú I F D H M D
G C O R O A A T É M A Z I A A
Y S A Z E J S B O M E É R R G
M O P R I M A D O N N A D C E
I L A K M B A R E K I S E Ú M
N O N O A M Í V I L S S T L D
D B L R E D O T Á K M Z É Á D
E A O N E N T T T R A A S N L
N C H K A A I Z E N L L G Y Á
K N E T T L A N J A H A A A É
I N G É M E Z S E L G Y K V D
H Ó R U K K É K A S S Z O N Y